

Videncenter for
Svineproduktion

Agro Food Park 15 T +45 8740 5000
Skejby F +45 8740 5010
DK 8200 Aarhus N vsp.lf.dk

Produktionsøkonomi – Svin | 2011

Videncenter for
Svineproduktion

Produktionsøkonomi Svin

2011

Produktionsøkonomi Svin 2011

Forfattere Forfattere er anført ved hver artikel i pjecen.

Redaktør Brian Oster Hansen, Landbrug & Fødevarer, Videncenter for Svineproduktion

Layout Inger Camilla Fabricius, Videncentret for Landbrug, Kvæg

Opsætning og grafik Mette Skovmann Sørensen, Videncentret for Landbrug

Fotos Hvor ikke andet er angivet, er fotografen Jens Tønnesen, LandbrugsMedierne

Tryk Scanprint a/s

Oplag 2.500

Udgiver Landbrug & Fødevarer, Videncenter for Svineproduktion
Agro Food Park 15
8200 Århus N
T 8740 5000
F 8740 5010
W vsp.lf.dk

ISSN 1603-4791 (tryk)
ISSN 1904-7916 (web)

Videncenter for
Svineproduktion

Den Europæiske Union ved Den Europæiske Fond for Udvikling af Landdistrikter og Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri har deltaget i finansieringen af projektet.

Forord

I denne pjece præsenteres resultater, der har betydning for økonomien hos smågrise- og slagtesvineproducenter samt integrerede svinebedrifter. Analyserne er lavet på baggrund af årsrapporter, der er indberettet til Videncentret for Landbrugs Økonomidatabase. Mht. det vejede antal bedrifter for 2010 skal det understreges, at driftsresultaterne er baseret på foreløbige tal.

Pjecen indeholder afsnit, hvor der analyseres på driftsøkonomien i hhv. smågrise- og slagtesvineproduktion og på integrerede bedrifter.

Målet med temaartiklerne er at sætte fokus på emner, der er relevante for svineproducenterne og deres rådgivere.

Temaartiklerne behandler følgende emner:

- Resultat af Business Check 2010
- Polterekruttering
- Økonomi i hjemmeblandet foder til slagtesvin
- Benchmarking i svineproduktionen

Pjecen er udarbejdet af medarbejdere ved Videncentret for Svineproduktion, Skejby.

Tak til Dorthe Poulsgård Frandsen, Tove Goldbeck Jensen, Jan Karlsen samt Anders B. Hummellose som har bidraget med temartikler.

Tak til Mette Skovmann Sørensen for flot opsætning.

Redaktionen er afsluttet den 5. august 2011
Brian Oster Hansen

Indhold

Udsigterne for driftsresultaterne de kommende år	4
Smågriseproducenterne	8
Slagtesvineproducenterne.....	18
Integrerede bedrifter	26
Resultat af Business Check 2010.....	32
Polterekruttering.....	36
Økonomi i hjemmeblandet foder til slagtesvin	42
Benchmarking i svineproduktionen.....	48
Ti års udvikling	58
Forklaring til resultatudtryk og nøgletal.....	62

Udsigterne for driftsresultaterne de kommende år

Svineproducenterne har gennemsnitligt opnået forbedrede driftsresultater i 2010.

> Brian Oster Hansen, Videncenter for Svineproduktion

Sammendrag

Driftsresultatet for svineproducenterne blev forbedret i 2010, så resultatet blev positivt, om end kun lige akkurat, så indtjeningen er stadig på et for lavt niveau. Af figur 1 fremgår udviklingen i driftsresultaterne, der for slagtesvineproducenter og integrerede producenter blev positivt i 2010, mens det blev svagt negativt for smågriseproducenterne.

Svineproducenternes økonomi i 2011 vil afhænge af, at bytteforholdet mellem foder og svinekød forbedres. Rentabiliteten i svineproduktionen er forsat et stykke fra break even pga. de høje foderpriser, og fordi at noteringen ikke er fulgt med op i samme omfang. Til gengæld tjenes der på plantevæn. De stærkt svingende kornpriser medfører, at der er store udsving i dækningsbidraget i såvel svineproduktionen som markdriften. For de

bedrifter hvor dækningsbidraget fra markdriften udgør en væsentlig del af det samlede dækningsbidrag, er der samlet set langt større stabilitet i indtjeningen, end for de bedrifter hvor indtjeningen fra markdriften udgør en lille del af det samlede dækningsbidrag. Selvforsyningsgraden er dermed afgørende faktor for at imødegå store udsving i driftsresultatet.

Stor spredning

Resultaterne for 2010 viser, at der fortsat er stor spredning i svineproducenternes resultater. De bedste tjener penge, og de bedste 25 % tjente i øvrigt 2-3 gange så meget i 2010, som de gjorde i 2009.

Bedrifterne havde i gennemsnit et driftsresultat på knap 0,1 mio. kr., mens de bedste 25 % havde mellem 1,0-1,4 mio. kr. mere på bundlinjen.

Tabel 1. Driftsresultatet i 2010 for de 25 % bedste i hver gruppe, 1.000 kr.

	Smågriseproducenter	Slagtesvineproducenter	Integreret produktion
Bruttoudbytte	10.158	7.120	11.595
Stykomkostninger	-4.951	-3.737	-5.847
Dækningsbidrag	5.206	3.384	5.748
Kontante kapacitetsomkostninger	-2.366	-1.217	-2.448
Driftsmæssige afskrivninger	-856	-578	-896
Resultat af primær drift	1.984	1.589	2.404
Afkoblet EU-tilskud	394	433	544
Finansieringsomkostninger	-1.112	-908	-1.415
Driftsresultat	1.266	1.114	1.532

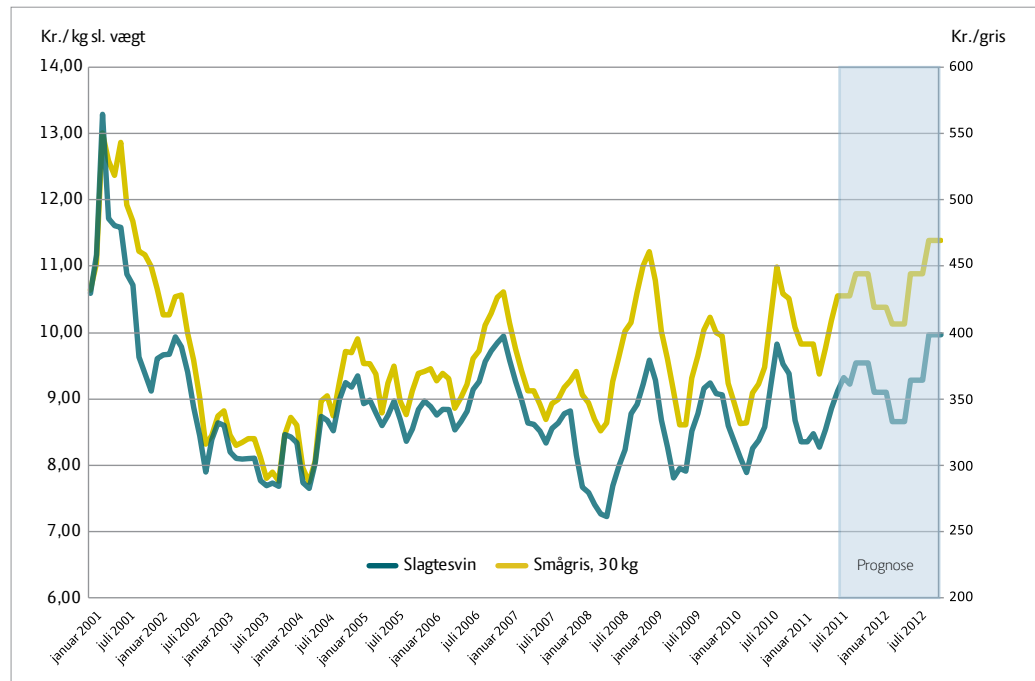
For gennemsnittet af alle smågriseproducenter, slagtesvineproducenter og integrerede producenter var bruttoudbyttet og dækningsbidraget stigende i 2010 i forhold til 2009, mens kapacitetsomkostningerne var svagt stigende og afskrivningerne næsten uændrede, hvilket forbedrede resultatet af den primære drift kraftigt i 2010 i forhold til 2009. For smågriseproducenterne og slagtesvineproducenterne var

finansieringsomkostningerne faldende i 2010, mens de for de integrerede producenter var næsten uændrede.

Der er udsigt til stigende svinepriser og en stigende rente, samt stabile til svagt faldende foderpriser i indeværende og kommende år. Lige nu er der ikke udsigt til væsentlig forbedringer i driftsresultaterne for 2011 og 2012 i forhold til 2010.

Figur 1. Udviklingen i driftsresultatet for svineproducenterne, 1.000 kr.

Figur 2. Udviklingen i afregningsprisen pr. kg svinekød og pris pr. 30 kg gris 2001-2012.

Afregning

Afregningsprisen for slagtesvin var i gennemsnit 9,90 kr. inkl. efterbetaling i 2010¹, en stigning på 0,53 kr. I indeværende år forventes afregningsprisen at blive 10,37 kr. i gennemsnit, dvs. en stigning på 0,47 kr. i forhold til sidste år. For 2012 forventes prisen at stige yderligere til 10,79 kr. inkl. efterbetaling.

Ifølge den beregnede smågrisenotering blev prisen for en 30 kg gris i 2010 i gennemsnit på 338 kr., en stigning på 10 kr. i forhold til 2009. I år forventes prisen at blive 355 kr., en stigning på 17 kr. For 2012 forventes der en smågrisepris på 368 kr.

Af figur 2 fremgår afregningsprisen på slagtesvin og den gennemsnitlige pris på en 30 kg gris de seneste 10 år samt forventningen til prisen i 2011 og 2012.

Forholdet mellem prisen på slagtesvin og en 30 kg gris er over tid nogenlunde stabil, men i perioder med en høj foderpris udvides spændet mellem afregningsprisen og smågriseprisen, som det skete i slutningen af 2007 og 2008, og som også ses i perioden juli 2010 til juli 2011 samt prognosen for det næste år.

Foder

2010 bød på kraftigt stigende foderpriser, da kornprisen steg med mere end 40 % fra første til andet halvår. I 2011 forventes korn- og foderpriserne generelt at forblive på et forholdsvis højt niveau. I 2012 forventes korn- og foderpriserne at falde tilbage mod et mere gennemsnitligt niveau. Prisen på sojaskrå og raps forventes dog at forblive høje. Samlet set ventes foderomkostningerne at holde et stabilt niveau i 2011 og 2012.

Energi

Prisen på brændstof har stort set været stigende siden midten af 2009, mens elprisen har været nogenlunde stabil. For 2011 forventes brændstof at blive op mod 19 % dyrere end i 2010, mens elprisen forventes at stige med ca. 9 %. For 2012 forventes brændstofprisen at falde med ca. 6 % i forhold til 2011, mens elprisen forventes at fortsætte på samme niveau.

Renten

Der er udsigt til rentestigninger i 2011 og 2012. De ventede rentestigninger er dog små og vil strække sig over en længere periode. Rentestigningerne er først og fremmest udtryk for en normalisering af rentemarkedet efter et par år med ekstremt lave renter.

I 2010 steg kornprisen med mere end 40 % fra første til andet halvår, hvilket betød kraftigt stigende foderpriser.

¹ Kilde: www.lf.dk/Tal_og_Analyser/Noteringer/Sammenligning_afregningspriser

Smågriseproducenterne

Driftsresultaterne for smågriseproducenterne er forbedret i 2010 bl.a. på grund af stigende dækningsbidrag.

> Morten Sindberg og Brian Oster Hansen, Videncenter for Svineproduktion

Driftsøkonomien for smågriseproducenter

Driftsøkonomien for smågriseproducenter omfatter heltidsbrug, der producerer smågrise som hovederhverv.

Tabel 1 viser de seneste fem års resultater for producenter af 30 kg's grise. De bedrifter, der indgår i analysen, har haft lidt færre søer i 2010 end i 2009, et fald fra 564 til 553, og landbrugsarealet er faldet fra 146 til 139 Ha i gennemsnit. Dette afspejler i højere grad det tilgængelige datasæt end den faktiske udvikling.

Bruttoudbyttet steg i 2010 til 7,4 mio. kr. Heraf udgør udbyttet fra svinehold 6,1 mio. kr. Stykomkostningerne var stort set uændrede på 3,9 mio. kr., hvoraf stykomkostninger til svinebrug var på 3,6 mio. kr. Dette giver et dækningsbidrag på ca. 3,5 mio. kr. Svinebruget udgør de 2,5 mio. af det samlede dækningsbidrag.

Kapacitetsomkostninger og driftsmæssige afskrivninger var næsten uændrede fra 2009 til 2010, hvorfor resultat af primær drift blev meget højere i 2010, i gennemsnit 0,97 mio. kr.

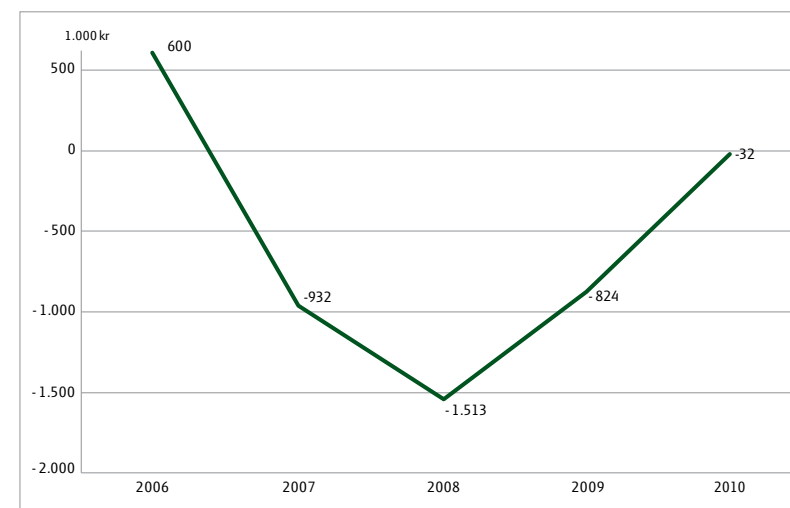
Finansieringsomkostninger faldt med 224.000 kr. Disse udgøres primært af renteudgifter, som i 2010 var på 881.000 kr., hvilket er 327.000 kr. mindre end i 2009, især pga. lavere renter på kortfristet gæld. Der var netto realiserede tab på værdipapirer på 185.000 kr. Der er et spring i finansieringsomkostninger mellem 2008 og 2009 i tabellen, hvilket skyldes, at der fra 2009 ikke længere medregnes ikke-realiserede kursgevinster og -tab.

Tabel 1. Fem års udvikling i indtjeningen for bedrifter med sohold og salg af 30 kg grise.

	2006	2007	2008	2009	2010
Antal regnskaber	719	524	468	522	522
Antal bedrifter ¹	1.259	1.247	971	999	1.063
Antal årssøer	424	444	523	564	553
Antal fravænnede grise	10.867	11.626	13.951	15.120	15.569
Antal producerede 30 kg grise ²	10.259	11.077	13.395	14.663	14.156
Antal producerede slagtesvin ²	1.264	1.418	1.554	1.392	1.376
Landbrugsareal, ha i alt	126	132	146	146	139
	Beløb i 1.000 kr.				
Bruttoudbytte	5.152	4.630	6.470	6.780	7.410
Stykomkostninger	2.280	2.838	3.921	3.862	3.880
Dækningsbidrag	2.872	1.792	2.549	2.917	3.531
Kontante kapacitetsomkostninger	1.283	1.414	1.733	1.823	1.858
Driftsmæssige afskrivninger	536	596	710	704	706
Resultat af primær drift	1.053	-218	106	391	967
Afkoblet EU-tilskud	281	296	328	319	310
Finansieringsomkostninger	734	1.010	1.947	1.533	1.309
Driftsresultat	600	-932	-1.513	-824	-32

¹ Total antal smågriseproducenter ifølge Danmarks Statistik.

² I opgørelsen er medtaget producenter med begrænset salg af 7 kg's grise og slagtesvin.

Figur 1. Udvikling i driftsresultatet for smågriseproducenter.

Table 2. Indtjening på smågrisebedrifter, opdelt efter besætningsstørrelse, 2010.

Gruppe	Alle	1	2	3	4
Antal regnskaber	522	131	131	130	130
Antal årssøer	553	975	586	404	232
Antal fravænnede grise	15.569	28.129	16.441	11.108	6.176
Landbrugsareal, ha i alt	139	210	155	96	92
Dyreenheder	249	440	270	178	102
Fravænnede grise pr. årso	28,2	28,9	28,1	27,5	26,6
Vægt solgte smågrise, kg	30	30	31	31	32
Kr. pr. solgt smågris	359	359	358	361	360
	Beløb i 1.000 kr.				
Bruttoudbytte	7.410	13.057	7.981	5.196	3.222
Stykomkostninger	3.880	6.604	4.221	2.823	1.781
Dækningsbidrag	3.531	6.453	3.760	2.374	1.441
Kontante kapacitetsomkostninger	1.858	3.276	2.090	1.237	784
Driftsmæssige afskrivninger	706	1.170	791	542	305
Resultat af primær drift	967	2.007	878	595	352
Afkoblet EU-tilskud	310	476	343	215	203
Finansieringsomkostninger	1.309	2.334	1.422	837	610
Driftsresultat	-32	149	-201	-27	-55
Aktiver i alt	38.039	59.595	43.643	28.616	19.593

Indtjening på smågrisebedrifter fordelt efter besætningsstørrelse

Table 2 beskriver smågriseproducenternes produktionsdata og økonomiske resultater for 2010 opdelt i 4 lige store grupper, sorteret efter besætningsstørrelse. De 25 % største besætninger (gruppe 1) havde i gennemsnit 975 årssøer, mens de 25 % mindste (gruppe 4) havde 232 årssøer.

For alle grupper ses en kraftig stigning i det gennemsnitlige driftsresultat i forhold til 2009. Gruppen med de 25 % største kom ud med et positivt resultat på i gennemsnit 149.000 kr., mens alle øvrige grupper havde et negativt resultat.

Bruttoudbyttet pr. årso varierer ikke meget imellem grupperne. De største producenter havde stykomkostninger pr. årso, der var 234 kr. mindre end

gennemsnittet, og driftsmæssige afskrivninger der var 77 kr. mindre end gennemsnittet. Disse to poster tilsammen gør en forskel på ca. 320 kr. pr. årso, eller 311.000 kr. for hele bedriften.

Afkastningsgrad

Afkastningsgraden, der viser forrentningen af den investerede kapital, er steget væsentligt fra 2009, hvilket er en naturlig følge af den forbedrede indtjening. Især for den største gruppe er der en stor forbedring fra 1,5 % til 4,0 %. For alle grupper er tallet positivt, og for de mindste, som også har lavest afkastningsgrad, er tallet på 1,4 %. Til sammenligning betalte producenterne i gennemsnit 3,0 % i rente, hvor gruppe 1 og 2 betalte lidt lavere, mens gruppe 4 i gennemsnit betalte 3,4 %.

Table 3. Nøgletal, opdelt efter besætningsstørrelse, 2010. (Se definitioner af nøgletal bagerst i pjecen)

Gruppe	Alle	1	2	3	4
Afkastningsgrad, procent	2,8	4,0	2,3	1,9	1,4
Egenkapitalens forrentning, procent	-0,2	2,2	-2,9	-0,2	-1,2
Overskudsgrad, procent	13,2	16,7	11,5	9,8	7,9
Dækningsgrad, procent	47,6	49,4	47,1	45,7	44,7
Kapacitetsgrad	1,23	1,36	1,18	1,14	1,04
Soliditet, procent	17,1	14,0	14,5	22,2	24,9

Soliditet

Soliditeten er faldet til 17,1 % fra et gennemsnit på 20,8 % i 2009. Faldet fra 2009 til 2010 skyldes til dels et fald i aktivernes bogførte værdi på ca. 1,0 mio. kr. samt en øget gældsætning på ca. 0,7 mio. kr. som følge af, at driftsresultatet ikke rækker til ejer aflønning og investeringer. En soliditet på 17 % betyder, at ca. 83 % af finansieringen af bedriften udgøres af gæld + hensættelser til skat.

Soliditeten indeholder store spredninger de enkelte bedrifter imellem og er væsentlig højere for den mindre halvdel af bedrifterne i gennemsnit. Udviklingen er bekymrende, idet svinebedrifter med en meget høj gældsprocent er meget rentefølsomme og dermed sårbare hvis renten stiger. Figur 3 viser fordelingen af bedrifter efter soliditet. Samlet set har 87 % af bedrifterne en positiv soliditet.

Øvrige nøgletal

Egenkapitalens forrentning er stadig ikke positiv samlet set, dog er den væsentlig forbedret siden 2009, hvor den samlet var på minus 8,1 %. I 2010 var tallet for den største gruppe på 2,2 %, mens den var negativ for de øvrige grupper, lavest ved gruppe 2 på minus 2,9 %. Der skal således stadig forbedringer til for alle størrelsesgrupper, før resultatet i gennemsnit kan siges at være tilfredsstillende.

Overskudsgraden er steget for alle grupper, samlet med 8,4 procentpoint. Dækningsgraden, der måler dækningsbidrag i forhold til bruttoudbytte, er ligeledes steget, idet stykomkostninger har været næsten konstante. Kapacitetsgraden steg fra 1,0 i gennemsnit i 2009 til 1,23 i 2010, da kapacitetsomkostningerne er uændrede.

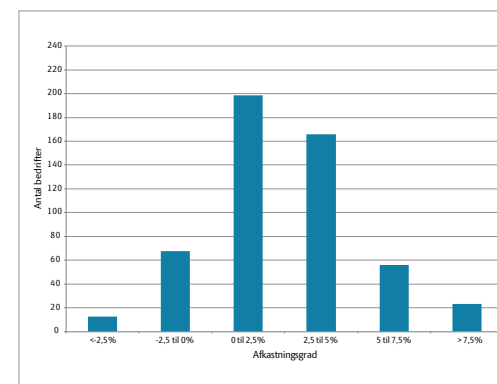

Figure 2. Fordeling af afkastningsgrad.

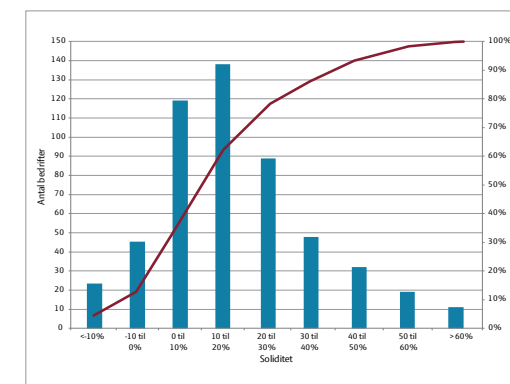

Figure 3. Fordeling af bedrifterne efter soliditet.

Tabel 4. Investeringer på smågrisebedrifter, 2010.

Gruppe	Alle	1	2	3	4
Investering i:	Beløb i 1.000 kr.				
Driftsbygninger	208	282	350	147	49
Maskiner	140	240	128	104	84
Inventar husdyrbrug	126	253	105	111	30
Investeringer i svinebrug i alt	473	775	582	361	164
Driftsmæssige afskrivninger på svinebrug	706	1.170	791	542	305
Nettoinvestering svinebrug	-233	-394	-209	-181	-141
Investeringer i jord m.v.	146	253	100	237	-14

Investeringer

Investeringer relateret til dyrehold er holdt adskilt fra investeringer i jord. Investeringerne i svinebrug var størst for de største bedrifter, idet gruppe 1 investerede for i alt 775.000 kr., mens gruppe 4 investerede for 164.000 kr. Der er stor relativ forskel på, hvordan de forskellige grupper investerer mest. Gruppe 1 investerede ret jævnt mellem driftsbygninger, maskiner og inventar, mens gruppe 2 investerede over halvdelen af nye investeringer til svinebrug i driftsbygninger.

Ved at trække de driftsmæssige afskrivninger fra investeringerne fås nettoinvesteringerne. Disse blev samlet på minus 233.000 kr. Investeringer i jord faldt med 135.000 kr. relativt til 2009.

En vigtig tendens fra 2009 til 2010 er, at investeringerne er faldet for de største producenter, mens de er steget for de mindste (ikke angivet i tabellen).

Tabel 5. Effektivitet og økonomi for smågriseproducenter.

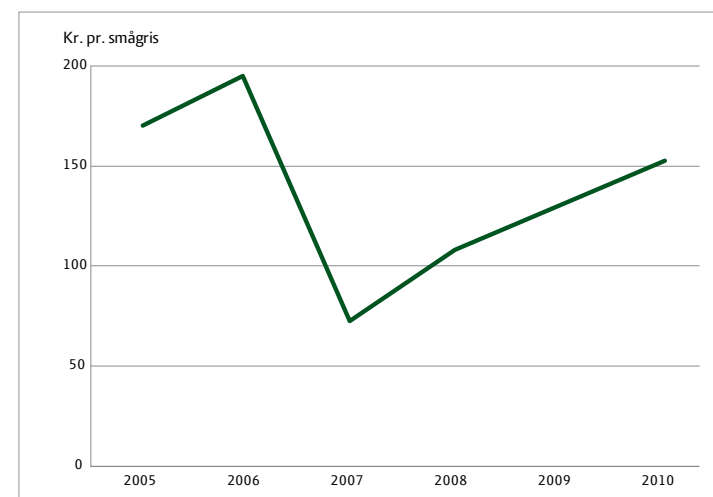
	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Antal bedrifter	100	162	126	61	150	339
Antal årssøer	333	386	382	484	523	575
Producerede grise pr. årssø	23,7	24,9	26,1	26,3	26,2	26,6
Vægt pr. afgang grise, kg	32,4	31,9	32,7	32,2	31,4	31,4
Pris pr. produceret gris, kr.	351	368	327	333	354	363
Dækningsbidrag pr. årssø, kr.	4.033	4.811	1.893	2.828	3.398	4.077
Dækningsbidrag pr. gris, kr.	170	193	73	108	127	154

Udvikling i dækningsbidrag pr. årssø

En indsats for at udvide datagrundlaget samt en ny intern analysemetode gør, at der i år er et meget større antal regnskaber i analysen end tidligere år. Udviklingen i bedrifterne i denne database går mod større bedrifter, idet antal årssøer er oppe på 575 i gennemsnit. Antal producerede grise pr. årssø er steget med 0,4, og dækningsbidrag pr. årssø er steget med 695 kr. Siden et dyk fra 2006-2007 er dækningsbidrag pr. årssø steget jævnt, sådan at tallet nu er oppe på 85 % af 2006-niveauet. Udviklingen i dækningsbidrag pr. produceret smågris er illustreret i figur 4.

Spredning i dækningsbidrag pr. årssø

Tabel 6 viser udvalgte regnskabs- og effektivitetstal for smågriseproducenter, fordelt på fire grupper efter dækningsbidrag pr. årssø. Dette giver mulighed for at identificere de væsentligste forskelle mellem dem der klarede sig bedst, og dem der klarede sig mindre godt i 2010.

Figur 4. Udviklingen i dækningsbidraget pr. smågris.

Tabel 6. Soholsbedrifter opdelt efter dækningsbidrag pr. årssø, 2010.

Gruppe	Alle	1	2	3	4
Antal bedrifter	339	85	85	83	86
Antal årssøer	575	651	560	582	500
Grise pr. årssø	26,6	28,3	27,1	25,7	24,8
Fravænnede pr. kuld	12,6	13,1	12,7	12,4	12,2
Faringsprocent	87	89	88	88	84
Kuld pr. årssø inkl. gylte	2,28	2,31	2,29	2,29	2,2
Vægt pr. solgt gris	31,4	31,7	31,2	31	31,5
Pris pr. gris, kr.	363	372	368	352	359
		Kr. pr. årssø			
Bruttoudbytte	9.388	11.026	9.953	8.789	7.318
Foderomkostninger	4.384	4.583	4.568	4.221	4.107
Dyrlæge og medicin	472	480	482	484	437
Andre omkostninger	455	458	461	440	460
Stykomkostninger i alt	5.310	5.521	5.511	5.145	5.004
Dækningsbidrag	4.077	5.505	4.442	3.644	2.313
		Kr. pr. produceret gris			
Bruttoudbytte	353	390	367	342	295
Foderomkostninger	164	162	169	164	166
Dyrlæge og medicin	18	17	18	19	18
Andre omkostninger	17	16	17	17	19
Stykomkostninger i alt	199	195	203	200	202
Dækningsbidrag	154	195	164	142	93

Forskellen i bruttoudbytte på den bedste gruppe og den ringeste gruppe er på 3.708 kr. pr. årso. Stykomkostningerne i den bedste gruppe er 517 kr. højere end i den ringeste gruppe. Det skyldes højere foderomkostninger og højere omkostninger til dyrlæge og medicin, men da den bedste gruppe producerer ca. 3,5 grise flere per årso, bliver dækningsbidrag 3.192 kr. højere end i den ringeste gruppe. Dette svarer til 102 kr. pr. produceret gris.

Regionalt opdelt analyse

En regional opdeling af bedrifternes regnskaber viser store regionale forskelle i indtjeningen. På Sjælland og øerne samt Fyn og Sønderjylland blev det til positive driftsresultater på 134-138.000 kr., mens det blev til negative resultater i Østjylland og Vestjylland på hhv. 19.000 kr. og 74.000 kr. Værst ser det ud i Nordjylland med et samlet negativt resultat på 404.000 kr. i gennemsnit. Nordjyderne har de højeste bruttoudbytter og de højeste dækningsbidrag, men højere kapacitetsomkostninger og finansieringsomkostninger gør, at resultatet bliver negativt.

For at kunne sammenligne de økonomiske resultater på lige vilkår skaleres der efter bruttoudbytte og derefter i forhold til landsgennemsnittet for de enkelte poster. Driftsresultatet er udeladt, da det spænder over positive og negative resultater.

En vigtig årsag til de østlige øers bedre resultat kan findes i 6 % lavere stykomkostninger og 7 % lavere driftsmæssige afskrivninger relativt til bruttoudbyttet sammenlignet med landsgennemsnittet. For Fyn og Sønderjylland er der 3 % lavere kapacitetsomkostninger og hele 8 % lavere finansieringsomkostninger end for gennemsnittet.

Nordjyderne har lidt højere stykomkostninger og kapacitetsomkostninger end gennemsnittet, men adskiller sig især ved at have væsentligt højere finansieringsomkostninger. En forklaring på dette kan ses ved en opgørelse af soliditeten, der er lavest i Nordjylland med 12,1 % og i Vestjylland med 15,1 %, og højest på de østlige øer med 24,7 %, dobbelt så høj som i Nordjylland.

Der er store regionale forskelle i bedrifternes indtjening, hvilket bl.a. skyldes forskelle i stykomkostninger, kapacitetsomkostninger og især finansieringsomkostninger.

Tabel 7. Indtjening på bedrifter med sohold, fordelt på regioner, 2010.

Region	Fyn og					
	Alle	Østlige øer	Sdr.jylland	Østjylland	Vestjylland	Nordjylland
Antal regnskaber	522	57	179	71	101	114
Antal årssøer	553	486	550	561	540	608
Antal fravænnede grise	15.569	13.738	15.455	15.928	15.359	16.915
Landbrugsareal, ha i alt	139	122	133	161	122	159
Dyreenheder	249	208	248	251	249	277
Fravænnede grise pr. årso	28,2	28,3	28,1	28,4	28,4	27,8
Vægt solgte smågrise, kg	30	31	30	29	31	31
Kr. pr. solgt smågris	359	368	360	354	363	352
	Beløb i 1.000 kr.					
Bruttoudbytte	7.410	6.653	7.463	7.489	7.062	8.085
Stykomkostninger	3.880	3.284	3.895	3.878	3.747	4.370
Dækningsbidrag	3.531	3.369	3.568	3.610	3.315	3.715
Kontante kapacitetsomkostninger	1.858	1.759	1.812	1.927	1.692	2.106
Driftsmæssige afskrivninger	706	588	703	682	743	771
Resultat af primær drift	967	1.022	1.052	1.001	880	837
Afkoblet EU-tilskud	310	292	298	356	268	351
Finansieringsomkostninger	1.309	1.179	1.212	1.375	1.222	1.593
Driftsresultat	-32	134	138	-19	-74	-404
Aktiver i alt	38.039	36.802	34.979	44.501	34.837	42.462

Tabel 8. Regional opdeling af driftsresultatet indekseret i forhold til bruttoudbyttet, 2010.

Region	Fyn og					
	Gns.	Østlige øer	Sdr.jylland	Østjylland	Vestjylland	Nordjylland
Bruttoudbytte	100	100	100	100	100	100
Stykomkostninger	100	94	100	99	101	103
Dækningsbidrag	100	106	100	101	99	96
Kontante kapacitetsomkostninger	100	105	97	103	96	104
Driftsmæssige afskrivninger	100	93	99	96	110	100
Resultat af primær drift	100	118	108	102	95	79
Afkoblet EU-tilskud	100	105	95	113	91	104
Finansieringsomkostninger	100	100	92	104	98	112

Indtjening på smågrisebedrifter med 7 kg produktion

Der indgår 94 regnskaber i analysen af bedrifter med produktion af 7 kg's grise. Bedrifterne havde i gennemsnit 835 årssøer. 7 kg's producenterne havde 12 færre dyreenheder og 41 hektar mindre end 30 kg's producenterne.

7 kg's producenterne havde et positivt samlet resultat på 93.000 kr. Dette dækker dog over store forskelle mellem de enkelte grupper, da det især var den største fjerdedel af bedrifterne, der havde succes med et plus på i gennemsnit 355.000 kr. Den mindste fjerdedel havde et plus på 53.000 kr., mens de midterste grupper kom ud med et samlet negativt resultat på hhv. 39.000 kr. og 21.000 kr. Den store variation kan dog være et udtryk for det lave antal regnskaber i databasen.

Siden 2009 er indtjeningen forbedret med ca. 1,03 mio. kr. Heraf er bruttoudbyttet 1,16 mio. kr. højere. Stykomkostningerne er tæt på uændrede, mens kapacitetsomkostninger steg 212.000 kr.

Resultat af primær drift var sidste år på 126.000 kr. Finansieringsomkostningerne var 122.000 kr. lavere i 2010 end året før. Ændringerne ser ud til at være ret jævnt fordelt over alle besætningsstørrelser.

Produktionseffektivitet

Effektivitetskontrollen er baseret på 749 bedrifter med sohold. Resultater fra 2009 og 2010 følger kalenderåret. Der er indhentet data fra brugerne af AgroSoft og DLBR SvineIT. For dette datasæt ses en stigning i antal grise pr. årssø fra 2009 til 2010.

Et væsentlig effektivitetsmål er antallet af fravænnede grise pr. kuld, der er steget fra 12,2 til 12,4. Denne stigning kombineret med en lille stigning i antal kuld pr. årssø betyder, at antal fravænnede grise pr. årssø er steget fra 27,5 til 28,1. Effektiviteten er dermed fortsat stigende med samme tempo som vi har set igennem en lang årrække. Figur 5 illustrerer den historiske udvikling i antal fravænnede grise pr. årssø.

Tabel 9. Indtjening på smågrisebedrifter med produktion af 7 kg grise opdelt efter besætningsstørrelse, 2010.

Gruppe	Alle	1	2	3	4
Antal regnskaber	94	24	24	23	23
Antal årssøer	825	1.347	847	677	432
Landbrugsareal, ha i alt	98	149	109	83	52
Dyreenheder	237	377	255	190	128
Kr. pr. solgt smågris	232	231	238	231	230
	Beløb i 1.000 kr.				
Bruttoudbytte	7.020	11.573	7.190	5.790	3.571
Stykomkostninger	3.343	5.226	3.476	2.753	1.930
Dækningsbidrag	3.678	6.346	3.714	3.038	1.641
Kontante kapacitetsomkostninger	1.909	3.234	1.923	1.650	852
Driftsmæssige afskrivninger	688	1.082	756	571	354
Resultat af primær drift	1.080	2.030	1.036	817	435
Afkoblet EU-tilskud	219	315	256	172	137
Finansieringsomkostninger	1.206	1.991	1.330	1.010	518
Driftsresultat	93	355	-39	-21	53
Aktiver i alt	37.526	55.255	38.132	34.685	22.509

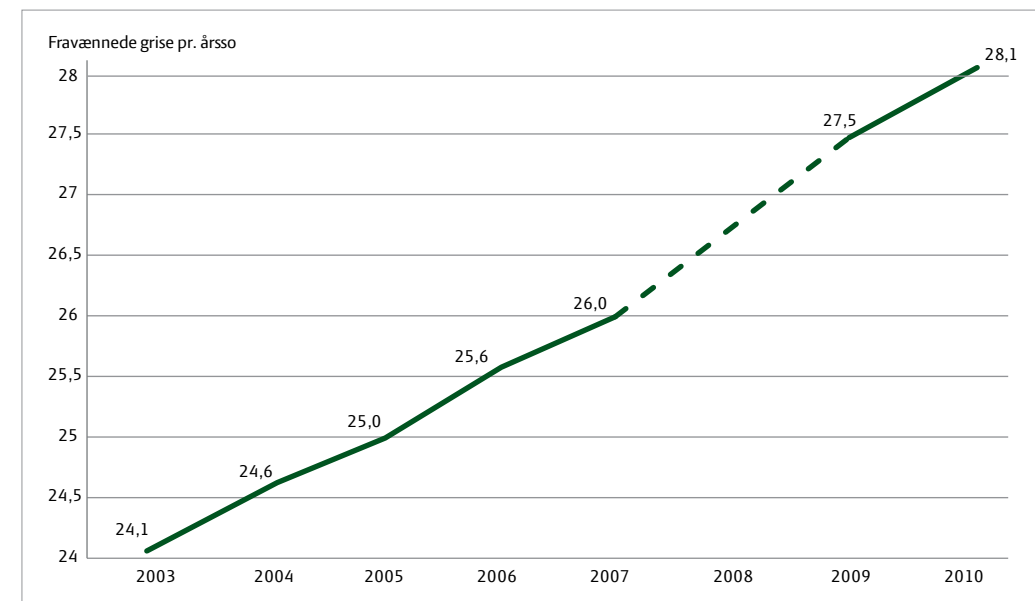
Tabel 10. Resultater fra effektivitetskontrollen i soholdet.

Periode	Alle 2006	Alle 2007	Alle 2008 ¹	Alle 2009	Alle 2010 ²	Bedste 25 pct. 2010	Dårligste 25 pct. 2010
Antal bedrifter	414	269	171	666	749	187	187
Antal årssøer	342	338	500	579	615	681	504
Kuld pr. årssø	2,24	2,23	2,25	2,25	2,26	2,32	2,18
Levendefødte pr. kuld	13,3	13,6	14,0	14,2	14,5	15,1	13,9
Dødfødte pr. kuld	1,7	1,7	1,8	1,9	1,8	1,8	1,8
Fravænnede pr. kuld	11,4	11,7	12,1	12,2	12,4	13,2	11,6
Fravænnede grise pr. årssø	25,6	26,0	27,3	27,5	28,1	30,7	25,3
Alder ved fravænnning, dage	31,0	32,0	32,0	31,0	30,0	29,2	31,7
Vægt ved fravænnning, kg	7,3	7,3	7,3	7,4	7,2	6,9	7,5
Døde efter fravænnning, %	3,6	3,1	2,7	2,6	2,8	2,1	3,5
Spildfoderdage pr. kuld	15,5	15,7	14,8	14,9	14,2	11,1	18,6
Vægt pr. afgået gris, kg	31,4	31,7	32,8	31,4	31,4	32,0	30,6
Daglig tilvækst efter fravænnning, g ³	423	434	445	446	439	483	396

¹ Det lavere antal bedrifter for 2008 betyder, at der er udsving i undersøgelsen for dette år.

² 2009 og 2010 følger kalenderåret. Øvrige år er fra oktober-oktober.

³ Reference daglig tilvækst, dvs. sammenlignelig over tid.

Figur 5. Udviklingen i fravænnede grise pr. årssø.

Slagtesvineproducenterne

Indtjeningen blev væsentligt forbedret for de danske slagtesvineproducenter i 2010.

> Morten Sindberg og Brian Oster Hansen, Videncenter for Svineproduktion

Totaløkonomi for slagtesvineproducenter

Driftsøkonomien for slagtesvineproducenter omfatter heltidsbrug, der producerer slagtesvin som hovederhverv.

Efter flere år med meget dårlig indtjening blev 2010 et år med væsentlige forbedringer i indtjeningen for de danske slagtesvineproducenter. Tabel 1 viser sammendrag og gennemsnitsregnskabstal for de seneste 5 år. Bruttoudbyttet steg med 778.000 kr. i gennemsnit fra 2009 til 2010, som følge af bedre kornpriser og afregningspriser på slagtesvin, samt større besætninger. Da stykomkostningerne ikke steg nær så meget, blev dækningsbidraget også højere.

Kapacitetsomkostninger og afskrivninger steg en anelse, og resultat af primær drift blev 676.000 kr. højere i gennemsnit. Det er interessant, at selvom

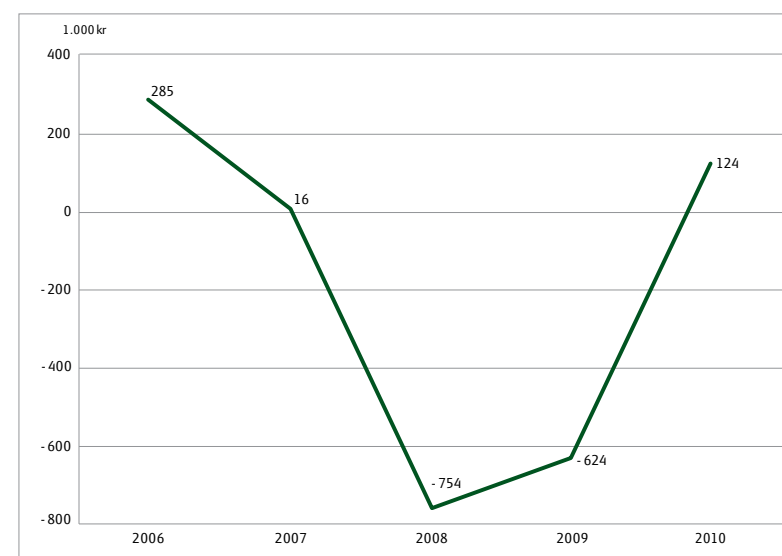
stykomkostninger, kapacitetsomkostninger og afskrivninger steg, var stigningen af producerede slagtesvin større, og derfor er alle tre omkostningsposter faldet, målt pr. produceret slagtesvin.

Finansieringsomkostningerne faldt som følge af en lavere rente, hvilket resulterer i et driftsresultat, der er 748.000 kr. højere end i 2009. Figur 1 viser udviklingen i det gennemsnitlige driftsresultat for de seneste fem år. Det fremgår, at den nedadgående kurve i indtjeningen er vendt efter de to svære år 2008 og 2009. Driftsresultatet blev på 124.000 kr. i gennemsnit for 2010.

Af et samlet bruttoudbytte på 4,9 mio. kr. udgjorde udbyttet fra svinebrug 3,6 mio. kr., stykomkostninger til svin var på 2,6 mio. og dækningsbidrag fra svinebrug 1,0 mio. kr., ud af det samlede dækningsbidrag på 2,1 mio. kr..

Tabel 1. Fem års udvikling i indtjeningen for bedrifter med produktion af slagtesvin.

	2006	2007	2008	2009	2010
Antal regnskaber	788	583	508	663	607
Antal bedrifter	1.623	1.586	1.322	1.234	1.343
Antal producerede slagtesvin	5.763	5.700	6.568	7.230	7.590
Landbrugsareal, ha i alt	127	125	137	152	139
	Beløb i 1.000 kr.				
Bruttoudbytte	2.943	3.199	3.887	4.163	4.941
Stykomkostninger	1.484	1.833	2.523	2.772	2.824
Dækningsbidrag	1.459	1.365	1.364	1.391	2.116
Kontante kapacitetsomkostninger	597	630	776	897	932
Driftsmæssige afskrivninger	338	354	424	440	454
Resultat af primær drift	524	382	164	54	730
Afkoblet EU-tilskud	284	282	313	336	309
Finansieringsomkostninger	524	648	1.231	1.014	915
Driftsresultat	285	16	-754	-624	124

Figur 1. Udvikling i driftsresultatet for slagtesvineproducenter.

Indtjening på slagtesvinebedrifter fordelt efter besætningsstørrelse

Tabel 2 viser den gennemsnitlige indtjening på slagtesvinebedrifter for 2010 fordelt efter størrelse i fire grupper, med de største producenter i gruppe 1.

Der er ikke store forskelle på hverken købspris på smågrise, salgspris på slagtesvin eller gennemsnitlig slagtevægt grupperne imellem. Siden 2009 er købspris pr. smågris steget 3 kroner, mens salgsprisen pr. slagtesvin er steget 44 kr., uden at vægteene er ændret.

Alle grupper oplevede forbedrede resultater, idet alle grupper er gået fra et gennemsnitligt underskud til at have overskud af varierende størrelse. De største producenter fik et overskud på 341.000 kr. i gennemsnit, en forbedring på hele 1,6 mio. kr. siden 2009, mens de mindste gik ca. i nul med et resultat på 17.000 kr., hvilket er 196.000 kr. bedre end i 2009.

Økonomien pr. produceret slagtesvin viser ikke nogen systematik i dækningsbidrag pr. produceret enhed, mens resultat af primær drift ligger omkring 100 kr. pr. slagtesvin for de tre største grupper, og lavest for gruppe 4 med 76 kr. pr. slagtesvin. Dette skyldes, at den mindste gruppes kapacitetsomkostninger er 11 % højere end gennemsnittet. Driftsresultat pr. slagtesvin er på hhv. 22, 6, 22 og 5 kr. pr. producerede slagtesvin for de fire grupper. Det der trækker ned for gruppe 2, er finansieringsomkostninger, der er ca. 17 % højere end gennemsnittet.

Nøgletal

Tabel 3 viser en række nøgletal for slagtesvineproducenterne opdelt efter størrelse. Bagerst i pjecen findes en liste med definitioner på disse tal.

Afkastningsgraden var på 2,6 % i gennemsnit for alle grupper, højest for de største producenter med 3,5 % og lavest for de mindste producenter

Tabel 2. Indtjening på slagtesvinebedrifter, opdelt efter besætningsstørrelse, 2010.

Gruppe	Alle	1	2	3	4
Antal regnskaber	607	152	152	152	151
Antal producerede slagtesvin	7.590	15.585	7.839	5.599	3.250
Landbrugsareal, ha i alt	139	244	151	109	80
Dyreenheder	241	496	247	179	103
Vægt købte smågrise, kg	26	25	27	26	26
Kr. pr. købt smågris	367	365	375	359	369
Gennemsnitlig slagtevægt	82	82	82	82	82
Kr. pr. solgt slagtesvin	815	818	813	812	808
	Beløb i 1.000 kr.				
Bruttoudbytte	4.941	9.932	5.108	3.705	2.217
Stykomkostninger	2.824	5.693	2.841	2.154	1.282
Dækningsbidrag	2.116	4.239	2.266	1.551	935
Kontante kapacitetsomkostninger	932	1.886	969	654	442
Driftsmæssige afskrivninger	454	833	482	347	248
Resultat af primær drift	730	1.521	815	549	245
Afkoblet EU-tilskud	309	535	338	246	176
Finansieringsomkostninger	915	1.714	1.104	670	404
Driftsresultat	124	341	49	125	17
Aktiver i alt	31.976	55.035	34.794	25.155	18.873

Tabel 3. Nøgletal, opdelt efter besætningsstørrelse, 2010.

Gruppe	Alle	1	2	3	4
Afkastningsgrad, procent	2,6	3,5	2,7	2,2	0,7
Egenkapitalens forrentning, procent	1,9	2,8	1,6	2,3	0,8
Overskudsgrad, procent	15,0	17,7	16,7	13,4	5,5
Dækningsgrad, procent	42,8	42,7	44,4	41,9	42,2
Kapacitetsgrad	1,25	1,40	1,29	1,19	0,94
Soliditet, procent	27,7	22,2	27,0	29,9	37,6

med 0,7 %. Til sammenligning betalte producenterne i gennemsnit 2,8 % i rente, hvor de største betalte 2,7 % og de mindste 3,1 %. I 2009 var afkastningsgraden på 0,2 % i gennemsnit, og negativ for den mindste halvdel af producenterne. Figur 2 viser fordelingen i afkastningsgrad for alle regnskaber i databasen. Ca. 87,5 % af bedrifterne havde positiv afkastningsgrad, de fleste mellem 0 og 5 %.

Egenkapitalens forrentning er positiv, samlet på 1,9 %. Overskudsgrad, dækningsgrad og kapacitetsgrad er alle steget meget siden 2009, og overskudsgrad og kapacitetsgrad er generelt højere for de største producenter.

Soliditet

Soliditeten er et mål for, hvor meget egenkapitalen udgør af de samlede aktiver. Denne er på 27,7 % i gennemsnit, et fald på 3,4 % siden 2009. Det skyldes primært en reduktion af aktivernes

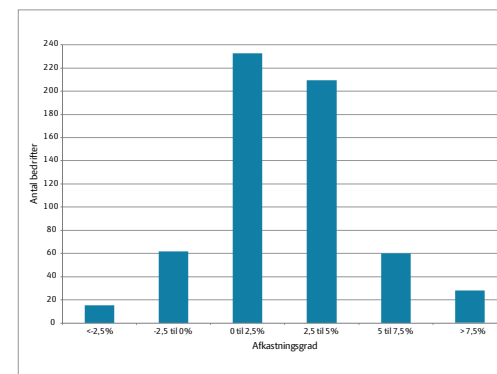
bogførte værdi på 1,1 mio. kr. samt en forøgelse af gælden på 320.000 kr.

Der er stor forskel på soliditeten mellem de største og mindste producenter, hvor gruppen af de 25 % største producenter i gennemsnit har en soliditet på 22,2 %, mens de mindste har en soliditet på 37,6 %. Soliditeten er ligesom sidste år højere for slagtesvineproducenterne end for smågriseproducenterne.

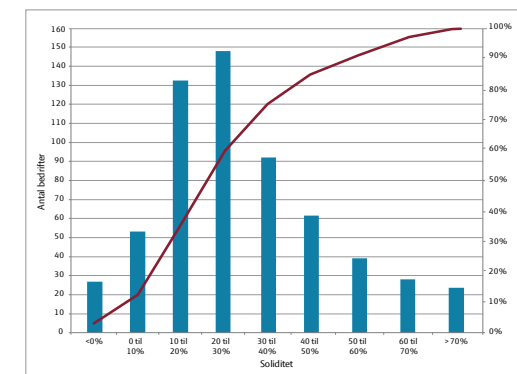
Figur 3 viser fordelingen af bedrifter efter soliditet. 95,5 % af bedrifterne har over 0 % soliditet.

Investeringer

Investeringer relateret til dyrehold er holdt adskilt fra investeringer i jord. Investeringerne i svinebrug var i 2010 på 325.000 kr. pr. bedrift, hvilket fratrukket driftsmæssige afskrivninger giver en nettoinvestering på minus 130.000 kr. Alle tre investeringsområder for dyrehold er faldet siden

Figur 2. Fordeling af afkastningsgrad.

Figur 3. Fordeling af bedrifterne efter soliditet.

Tabel 4. Investeringer på slagtesvinebedrifter, 2010.

Gruppe	Alle	1	2	3	4
Investering i:	Beløb i 1.000 kr.				
Driftsbygninger	114	295	56	108	28
Maskiner	155	359	112	98	83
Inventar husdyrbrug	56	152	45	34	12
Investeringer i svinebrug i alt	325	806	213	240	123
Driftsmæssige afskrivninger på svinebrug	454	833	482	347	248
Nettoinvestering svinebrug	-130	-27	-269	-107	-125
Fast ejendom og jord mv.	180	337	163	154	98

2009, og derudover er lysten til at investere i jord faldet kraftigt, idet der er tale om mere end en halvering siden 2009.

Det lave investeringsniveau kommer naturligt som følge af de dårlige økonomiske resultater i 2008 og 2009 samt manglende finansieringsmuligheder. Til sammenligning kan nævnes, at der før finanskrisen, i 2006, var nettoinvesteringer i svinebrug på 114.000 kr. og investeringer i jord på 439.000 kr.

Ser man på de enkelte grupper for sig, har især gruppen af de største producenter valgt at holde igen med investeringer i forhold til sidste år. Det er dog stadig denne gruppe, der har den klart største investeringslyst. Ligesom for sohold har den tredjestørste gruppe større nettoinvesteringer end den næststørste gruppe.

Tabel 5. Effektivitet og økonomi i slagtesvineproduktionen.

	2006	2007	2008	2009	2010*
Antal bedrifter	269	124	159	145	330
Antal solgte slagtesvin	8.652	5.973	6.382	7.055	7.531
Kg tilvækst pr. slagtesvin	73,8	76,6	74,2	74,9	76,4
FE_{sv} pr. kg tilvækst	2,96	2,96	2,88	2,86	2,87
	Kr.				
Pris pr. kg slagtet vægt inkl. efterbet.	9,83	9,15	9,83	9,41	9,93
Pris pr. FE _{sv}	1,08	1,30	1,67	1,34	1,36
Pris pr. indsatte smågrise	381	337	344	364	374
Dækningsbidrag pr. slagtesvin	149	97	86	83	135

*FE tal 2010 er beregnet på baggrund af P-rapport-tal og regnskabstal.

Udvikling i dækningsbidrag pr. slagtesvin

Tabel 5 viser udviklingen i effektivitetstal for slagtesvineproducenter. Bedriftsstørrelsen for bedrifter i analysen steg med 476 producerede slagtesvin i gennemsnit til godt 7.500 stk.

Dækningsbidrag pr. slagtesvin blev 135 kr., en væsentlig forbedring siden 2009. Fodereffektiviteten er desværre ikke steget mærkbart de seneste år, hvorfor bytteforholdet er den væsentligste årsag til ændrede dækningsbidrag pr. producerede slagtesvin. Heraf er salgsprisen den væsentligste faktor, idet prisen pr. kg slagtet vægt steg 0,52 kr. fra 2009 til 2010, mens prisen pr. FE_{sv} var stort set uændret.

Tabel 6 viser de samme producenter som i tabel 5, opdelt i fire grupper efter dækningsbidrag pr. slagtesvin. De bedste 25 % har i gennemsnit

Tabel 6. Bedrifter med slagtesvin opdelt efter dækningsbidrag pr. slagtesvin, 2010*.

Gruppe	Alle	1	2	3	4
Antal producerede slagtesvin	7.531	9.241	7.551	7.094	6.212
Pris pr. kg inkl. efterbetaling, kr.	9,93	9,99	9,89	10,02	9,81
Pris indsatte smågrise, kr.	361	355	357	369	361
	Kr. pr. slagtesvin				
Bruttoudbytte	446	487	447	425	414
Foderomkostninger	298	290	294	299	322
Dyrlæge og medicin	6	7	6	6	7
Andre omkostninger	7	7	6	5	8
Stykomkostninger i alt	311	304	306	310	337
Dækningsbidrag	135	182	141	115	77

*FE tal 2010 er beregnet på baggrund af P-rapport-tal og regnskabstal.

et dækningsbidrag pr. slagtesvin, der er 105 kr. bedre end de ringeste 25 %. Denne forskel kommer primært fra bruttoudbyttet, hvor de bedste tjener 73 kr. mere pr. slagtesvin. Dette udgøres især af en højere salgspris på 40 kr. mere pr. slagtesvin, samt besætningsforskydning og en lidt lavere købspris. Samtidig har de 32 kr. mindre i foderomkostninger pr. slagtesvin.

Spredningen mellem de bedste og de dårligste er indsnævret en anelse de seneste to år.

Regionalt opdelt analyse

De østlige øer har de største bedrifter målt på antal producerede slagtesvin, mens Østjylland har de største gennemsnitlige landbrugsarealer. Der er store regionale forskelle på driftsresultatet, idet Øst- og Vestjylland tjente mest med hhv. 228.000 kr. og 213.000 kr. i gennemsnit, mens nordjyderne tjente mindst med 24.000 kr. i gennemsnit.

Soliditeten er højest på de østlige øer med 31,7 % og lavest i Nordjylland med 23,7 % i gennemsnit.

For at kunne sammenligne på en fair måde skaleres der efter bruttoudbytte og derefter i forhold til landsgennemsnittet for de enkelte poster. Dette er gjort i tabel 8.

I tabellen er alle værdier sat i forhold til bruttoudbyttet. Stykomkostningerne er lavest på de østlige øer, hvilket giver et højere dækningsbidrag. I Nordjylland er stykomkostningerne 5 % over landsgennemsnittet. De kontante kapacitetsomkostninger er til gengæld lave i Nordjylland, ligesom de er det i Vestjylland samt Fyn og Sønderjylland, mens de er hele 24 % højere på Øerne.

Fratrukket afskrivninger, får vi resultat af primær drift, som er højest i Østjylland, Vestjylland og de Østlige øer, hhv. 15 %, 8 % og 12 % over landsgennemsnittet, og lavest i Nordjylland, 16 % under landsgennemsnittet. For øst- og vestjyderne slår den højere indtjening igennem helt til bundlinjen, idet begge regioner præsterer et resultat omkring 80 % over landsgennemsnittet, mens det for de østlige øer trækker ned, at de har de højeste finansieringsomkostninger, og de ender med et resultat 40 % under landsgennemsnittet.

Nordjyderne har ikke i gennemsnit højere finansieringsomkostninger. Det er især de højere stykomkostninger og højere driftsmæssige afskrivninger, der trækker ned. Samlet set får de et driftsresultat på 82 % under landsgennemsnittet.

Tabel 7. Indtjening på slagtesvinebedrifter fordelt på regioner, 2010.

Region	Fyn og					
	Alle	Østlige øer	Sdr.jylland	Østjylland	Vestjylland	Nordjylland
Antal regnskaber	607	79	194	78	118	138
Antal producerede slagtesvin	7.590	8.456	6.835	7.148	7.761	8.279
Landbrugsareal, ha i alt	139	148	128	162	117	153
Dyreenheder	241	266	217	226	245	268
Vægt købte smågrise, kg	26	25	26	27	27	25
Kr. pr. købt smågris	367	374	371	367	365	358
Gennemsnitlig slagtevægt	82	81	81	82	83	83
Kr. pr. solgt slagtesvin	815	815	814	817	815	813
	Beløb i 1.000 kr.					
Bruttoudbytte	4.941	5.646	4.470	5.099	4.681	5.262
Stykomkostninger	2.824	2.928	2.597	2.835	2.712	3.158
Dækningsbidrag	2.116	2.718	1.873	2.264	1.969	2.105
Kontante kapacitetsomkostninger	932	1.321	808	960	820	935
Driftsmæssige afskrivninger	454	463	447	434	403	513
Resultat af primær drift	730	934	617	870	746	657
Afkoblet EU-tilskud	309	341	284	347	257	339
Finansieringsomkostninger	915	1.190	789	989	789	972
Driftsresultat	124	84	113	228	213	24
Aktiver i alt	31.976	38.203	27.934	36.510	28.123	33.767

Tabel 8. Regional opdeling af driftsresultatet indekseret i forhold til bruttoudbyttet, 2010.

Region	Fyn og					
	Gns.	Østlige øer	Sdr.jylland	Østjylland	Vestjylland	Nordjylland
Bruttoudbytte	100	100	100	100	100	100
Stykomkostninger	100	91	102	97	101	105
Dækningsbidrag	100	112	98	104	98	93
Kontante kapacitetsomkostninger	100	124	96	100	93	94
Driftsmæssige afskrivninger	100	89	109	93	94	106
Resultat af primær drift	100	112	93	115	108	84
Afkoblet EU-tilskud	100	97	102	109	88	103
Finansieringsomkostninger	100	114	95	105	91	100
Driftsresultat	100	60	101	178	182	18

Tabel 9. Resultater fra effektivitetskontrollen, slagtesvin.

Periode	Alle	Alle	Alle	Alle	Alle	Bedste	Dårligste
	2006	2007	2008	2009*	2010*	25 pct. 2010	25 pct. 2010
Antal bedrifter	699	573	282	849	815	202	202
Producerede svin pr. år	4.582	4.477	6.215	6.385	5.847	5.457	5.156
Daglig tilvækst, gram**	847	866	895	888	885	975	801
FE _{sv} pr. kg tilvækst**	2,80	2,79	2,74	2,77	2,79	2,62	2,99
Vægt ved indsættelse, kg	32,9	33,3	33,0	31,9	31,9	32,3	31,4
Gennemsnitlig slagtevægt, kg	80,4	82,8	82,3	81,4	82,3	83,2	81,4
Gennemsnitlig kødprocent	60,3	60,3	60,4	60,2	60,2	60,2	60,3
Døde og kasserede, pct.	4,2	4,3	3,5	4,1	4,0	3,1	5,5

* 2009 og 2010 følger kalenderåret. Øvrige år er fra oktober - oktober.

** Reference daglig tilvækst, dvs. sammenlignelig over tid.

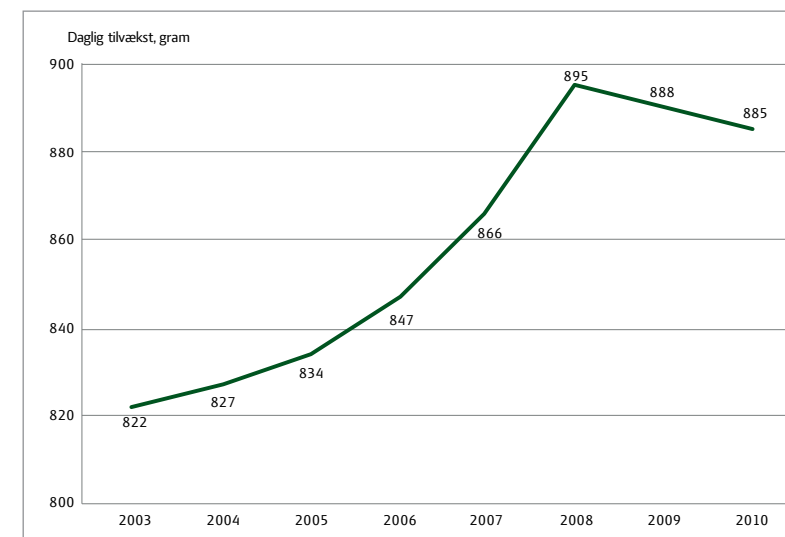
Produktionseffektivitet

Tabel 9 viser effektivitetstal for danske slagtesvineproducenter. Effektivitet målt ved daglig tilvækst, eller foderenheder pr. kg tilvækst, er stort set uændret siden 2009. Gennemsnitlig slagtevægt er steget en anelse med 0,9 kg.

De bedste producenter havde en daglig tilvækst på 174 gram højere end de dårligste 25 %. Samtidig var deres fodereffektivitet 12 % bedre, svarende til en besparelse på 28 FE_{sv} pr. slagtesvin.

De bedste havde 2,4 procentpoint færre døde og kasserede end de dårligste. Der var ikke væsentlig forskel i antallet af producerede slagtesvin mellem de bedste og de dårligste, modsat 2009 hvor der i gruppen af de bedste var ca. 1.600 flere producerede grise end i gruppen af de dårligste.

Figur 4 viser udviklingen i daglig tilvækst for slagtesvin fra 2003 til 2010.

Figur 4. Udviklingen i den daglige tilvækst.

Integrerede bedrifter

Efter tre år med store underskud blev det i 2010 til et lille overskud i gennemsnit for integrerede bedrifter.

> Morten Sindberg og Brian Oster Hansen, Videncenter for Svineproduktion

Driftsøkonomien for integrerede bedrifter

Driftsøkonomien for integrerede bedrifter omfatter heltidsbrug, der har sohold og slagtesvin. Der er kun medtaget bedrifter, der selv opdrætter langt størstedelen af de producerede smågrise, og dermed er delvist integrerede bedrifter ikke medtaget i opgørelsen.

I 2010 var der lidt færre bedrifter end i 2009, og udviklingen går mod større besætninger, idet der var 10 % flere producerede slagtesvin pr. bedrift på et uændret antal hektar.

Efter tre år med store underskud blev det i 2010 til et lille overskud i gennemsnit for integrerede bedrifter. Bruttoudbyttet steg med 1,5 mio. kr.,

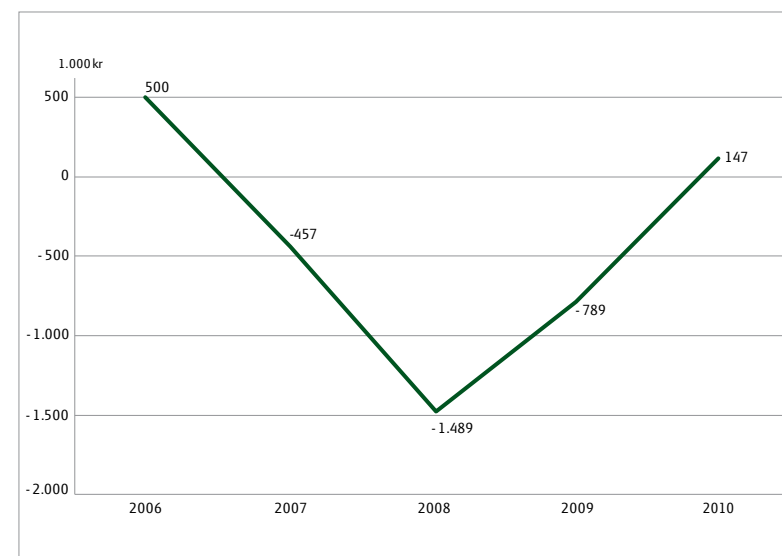
og dækningsbidraget steg 1,2 mio. kr. Kapacitetsomkostninger blev øget med 161.000 kr. og finansieringsomkostningerne med 74.000 kr., hvorfor driftsresultatet steg med 936.000 kr. til 147.000 kr.

Bruttoudbyttet fra svineproduktionen blev på 6,3 mio. kr., stykomkostninger svinebrug blev 3,2 mio. kr. og dækningsbidraget dermed 3,1 mio. kr. fra svinebrug.

Figur 1 viser driftsresultatet for de seneste 5 år.

Tabel 1. Fem års udvikling i indtjeningen for integrerede bedrifter.

	2006	2007	2008	2009	2010
Antal regnskaber	666	506	460	350	311
Antal bedrifter	1.118	1.164	998	657	647
Antal årssøer	255	271	309	293	312
Antal producerede slagtesvin	4.610	4.997	5.885	6.584	7.267
Landbrugsareal, ha i alt	155	161	173	182	181
	Beløb i 1.000 kr.				
Bruttoudbytte	4.801	4.839	6.350	6.527	8.040
Stykomkostninger	2.203	2.797	3.931	4.007	4.336
Dækningsbidrag	2.598	2.042	2.419	2.520	3.704
Kontante kapacitetsomkostninger	1.208	1.310	1.664	1.602	1.763
Driftsmæssige afskrivninger	516	562	666	692	712
Resultat af primær drift	874	170	89	226	1.229
Afkoblet EU-tilskud	346	360	391	390	397
Finansieringsomkostninger	720	987	1.969	1.405	1.479
Driftsresultat	500	-457	-1.489	-789	147

Figur 1. Udvikling i driftsresultatet for integrerede svineproducenter.

Tabel 2. Indtjening på integrerede bedrifter opdelt efter besætningsstørrelse, 2010.

Gruppe	Alle	1	2	3	4
Antal regnskaber	311	78	78	78	77
Antal årssøer	312	608	343	212	95
Fravænnede grise pr. årssø	27,1	27,5	27,7	26,2	24,7
Antal fravænnede grise	8.457	16.731	9.505	5.559	2.346
Antal producerede slagtesvin	7.267	13.658	8.523	4.995	2.223
Kr. pr. solgt slagtesvin	818	815	823	829	807
Landbrugsareal, ha i alt	181	287	225	148	77
Dyreenheder	339	648	390	229	102
	Beløb i 1.000 kr.				
Bruttoudbytte	8.040	15.039	9.395	5.659	2.450
Stykomkostninger	4.336	7.943	5.099	3.082	1.426
Dækningsbidrag	3.704	7.096	4.297	2.577	1.024
Kontante kapacitetsomkostninger	1.763	3.398	2.056	1.209	476
Driftsmæssige afskrivninger	712	1.409	708	527	223
Resultat af primær drift	1.229	2.289	1.532	842	325
Afkoblet EU-tilskud	397	635	483	325	169
Finansieringsomkostninger	1.479	3.149	1.648	806	346
Driftsresultat	147	-224	367	360	148
Aktiver i alt	40.455	67.674	44.695	34.414	17.099

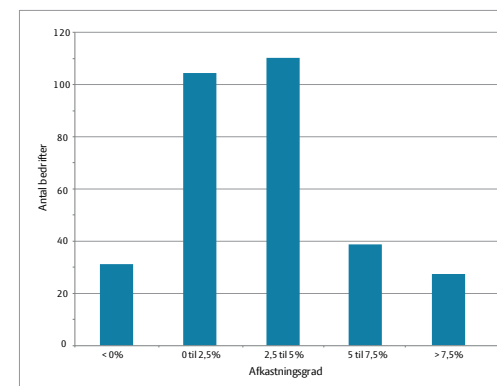
Indtjening på integrerede bedrifter fordelt efter besætningsstørrelse

Tabel 2 viser den gennemsnitlige indtjening på integrerede bedrifter for 2010, fordelt efter antal årssøer i fire grupper med de største producenter i gruppe 1.

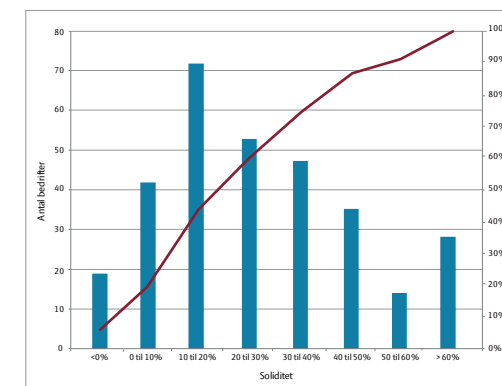
Der er meget stor forskel på størrelsen mellem de største producenter og de mindste. Producenterne i den største gruppe er vokset med 66 årssøer siden 2009, mens den mindste gruppe er stort set uændret. Det er producenterne i den næststørste gruppe, der har flest grise pr. årssø, mens gruppe 3 i gennemsnit får 11 kr. mere pr. solgt slagtesvin.

De største producenter havde et underskud på 224.000 kr. i gennemsnit, mens alle andre grupper var i plus. Gruppe 2 og 3 havde udmærkede resultater på hhv. 367.000 kr. og 360.000 kr.

Der er en tendens til, at gruppen med flest årssøer har flere søer pr. hektar, hvilket kan ses som en væsentlig forklaring på de største producenters dårligere resultater, idet jordbrug bidrager mere til de øvrige gruppers positive økonomi. Målt i forhold til antal årssøer har gruppe 2 og 3 det højeste dækningsbidrag, mens gruppe 4 har det laveste. Gruppe 2 har også det bedste resultat af primær drift pr. årssø, mens gruppe 3 har det klart bedste driftsresultat, med gruppe 4 som næstbedste. Gruppe 1 har finansieringsomkostninger, der er 42 % højere pr. årssø end gruppe 4.

Figur 2. Fordeling af afkastningsgrad.

Figur 3. Fordeling af bedrifterne efter soliditet.

Nøgletal

Tabel 3 viser nøgletal for integrerede svineproduktioner opdelt efter besætningsstørrelse. Bagerst i pjecen er en liste med definitioner på disse tal.

De to største grupper opnåede begge en afkastningsgrad på 4,2 %, mens det for de mindste kun blev 1,2 %. Det er en klar forbedring siden 2009, hvor den samlede afkastningsgrad var på 0,6 %, og under 0 % for de mindste producenter. Der er lidt større spredning i 2010 end 2009. Til sammenligning betalte producenterne 3,1 % i rente i gennemsnit, hvor gruppe 4 betalte den højeste rente med 3,3 %.

Overskudsgrad, dækningsgrad og kapacitetsgrad er alle steget, og for alle grupper, siden 2009.

Tabel 3. Nøgletal, opdelt efter besætningsstørrelse, 2010.

Gruppe	Alle	1	2	3	4
Afkastningsgrad, procent	3,6	4,2	4,2	2,8	1,2
Egenkapitalens forrentning, procent	1,8	-1,6	3,7	3,4	2,2
Overskudsgrad, procent	16,5	17,5	18,3	15,3	7,9
Dækningsgrad, procent	46,1	47,2	45,7	45,5	41,8
Kapacitetsgrad	1,33	1,39	1,40	1,27	1,02
Soliditet, procent	22,7	14,5	21,8	32,0	40,2

Soliditet

Soliditeten er faldet markant fra 2009 til 2010, med 6 procentpoint i gennemsnit. Dette skyldes et fald i aktivernes bogførte værdi på 1,1 mio. kr. samt en øget gældsoptagelse på 940.000 kr.

Den vigtigste årsag til den øgede gældssætning er, at et væsentligt element i det positive driftsresultat er øget værdi af besætning og beholdning, som ikke giver likviditet. Derudover er der brugt likviditet på investeringer i jord samt på privatforbrug. Ligesom for smågriseproducenterne er udviklingen bekymrende, idet en større gruppe af producenter har en høj gældsandel og dermed er meget rentefølsomme.

Figur 3 viser fordelingen af bedrifter efter soliditet. 94 % af bedrifterne har positiv soliditet.

Tabel 4. Investeringer på integrerede bedrifter, 2010.

Gruppe	Alle	1	2	3	4
Investering i:	Beløb i 1.000 kr.				
Driftsbygninger	269	568	207	285	35
Maskiner	184	299	200	178	72
Inventar husdyrbrug	109	259	110	70	4
Investeringer i svinebrug i alt	562	1.125	517	532	111
Driftsmæssige afskrivninger på svinebrug	712	1.409	708	527	223
Nettoinvestering svinebrug	-150	-284	-191	5	-113
Jord m.v.	361	550	154	739	66

Investeringer

Investeringerne i svinebrug blev på 562.000 kr. samlet. Fratrullet afskrivninger blev nettoinvesteringer i svinebrug på minus 150.000 kr.

Der er meget stor spredning mellem de største og mindste, hvor de største investerede mere end 10 gange så meget som de mindste. Gruppe 2 og 3 investerede for over 500.000 kr. mens man i gruppe 4 investerede for blot 111.000 kr. Nettoinvesteringerne for alle grupper ligger dog inden for 300.000 kr. af hinanden og er negativ for tre af grupperne.

Det er meget bemærkelsesværdigt, at gruppe 3 har de klart største investeringer i jord, på hele 739.000 kr. Det svarer til 13 % af bruttoudbyttet, hvor de øvrige grupper alle investerede mindre end 4 % af bruttoudbyttet i jord.

Investeringerne i svinebrug er på niveau med 2009, mens investeringer i jord er faldet med 251.000 kr. Investeringsniveauet er som for smågriseproducenter og slagtesvineproducenter på et meget lavt niveau i forhold til før 2007.

Regionalt opdelt analyse

Tabel 5 viser tekniske tal og regnskabstal for gennemsnittet af integrerede bedrifter, opdelt geografisk. De østjyske producenter er de største målt på årssøer, hektar og bruttoudbytte. Det er

også østjyderne, der tjener mest, med et gennemsnitligt driftsresultat på 480.000 kr., efterfulgt af de østlige øer med 364.000 kr., mens Fyn og Sønderjylland med et driftsresultat på minus 84.000 kr. som de eneste kom ud med et tab i gennemsnit.

For at kunne sammenligne de økonomiske resultater på lige vilkår, skaleres der efter bruttoudbytte og derefter i forhold til landsgennemsnittet for de enkelte poster. Tabel 6 viser denne opstilling.

Østjylland og de østlige øer har lavere stykomkostninger end gennemsnittet, mens Vestjylland ligger 6 % over. På resultat af primær drift er de østlige øer og Østjylland også bedst med hhv. 11 % og 6 % bedre end landsgennemsnittet, mens Nordjylland samt Fyn og Sønderjylland er hhv. 7 % og 5 % under. Det er også de samme landsdele, der klarer sig bedst på driftsresultatet, hvor de østlige øer er lidt foran Østjylland. Høje finansieringsomkostninger betyder, at Fyn og Sønderjylland kommer ud med negativt driftsresultat.

Det er bemærkelsesværdigt, at finansieringsomkostninger for integrerede bedrifter afviger regionalt i forhold til smågriseproducenterne, hvor nordjyderne har de højeste finansieringsomkostninger, mens Fyn- og Sønderjylland har de laveste.

Tabel 5. Indtjening på integrerede bedrifter fordelt på regioner, 2010.

Region	Fyn og					
	Alle	Østlige øer	Sdr.jylland	Østjylland	Vestjylland	Nordjylland
Antal regnskaber	311	39	91	48	75	58
Antal årssøer	312	267	331	360	311	278
Fravænnede grise pr. årssø	27,1	25,6	27,8	27,2	27,0	27,1
Antal producerede slagtesvin	7.267	6.087	7.591	8.284	7.857	6.194
Kr. pr. solgt slagtesvin	818	818	827	810	815	818
Landbrugsareal, ha i alt	181	170	197	233	160	145
Dyreenheder	339	280	358	390	355	294
	Beløb i 1.000 kr.					
Bruttoudbytte	8.040	7.041	8.414	9.591	7.871	7.070
Stykomkostninger	4.336	3.555	4.548	4.957	4.504	3.905
Dækningsbidrag	3.704	3.486	3.866	4.634	3.366	3.165
Kontante kapacitetsomkostninger	1.763	1.738	1.831	2.161	1.604	1.498
Driftsmæssige afskrivninger	712	550	809	920	561	667
Resultat af primær drift	1.229	1.198	1.225	1.553	1.201	1.000
Afkoblet EU-tilskud	397	384	446	491	338	313
Finansieringsomkostninger	1.479	1.218	1.756	1.563	1.455	1.228
Driftsresultat	147	364	-84	480	84	85
Aktiver i alt	40.455	38.918	35.861	56.261	37.095	37.829

Tabel 6. Regional opdeling af driftsresultatet indekseret i forhold til bruttoudbyttet, 2010.

Region	Fyn og					
	Gns.	Østlige øer	Sdr.jylland	Østjylland	Vestjylland	Nordjylland
Bruttoudbytte	100	100	100	100	100	100
Stykomkostninger	100	94	100	96	106	102
Dækningsbidrag	100	107	100	105	93	97
Kontante kapacitetsomkostninger	100	113	99	103	93	97
Driftsmæssige afskrivninger	100	88	109	108	80	107
Resultat af primær drift	100	111	95	106	100	93
Afkoblet EU-tilskud	100	111	107	104	87	90
Finansieringsomkostninger	100	94	113	89	101	94
Driftsresultat	100	283	-55	274	59	66

Resultat af Business Check 2010

Smågriseproducenternes kapacitetsomkostninger steg med 8 % i 2010, herunder også lønomkostningerne som steg med 5 %.

Tema

> Morten Sindberg og Brian Oster Hansen, Videncenter for Svineproduktion

Business Check Svin er en individuel benchmarking for større svinebedrifter, som viser om de tjener penge på svineproduktionen. Det er kun hoveddriftsgrenen, der sættes fokus på.

I Business Check er det økonomiske resultat for mark og svin adskilt, og alle indtægter og udgifter indgår i opgørelsen, også ejerens aflønning.

Ved integrerede producenter er det i år muligt at opdele produktionen i to driftsgrene, nemlig sohold og slagtesvin. Derfor er der ikke lavet selvstændige opgørelser for integrerede produktioner. Der er ikke tilstrækkeligt mange bedrifter med 7 kg's produktion med, så disse er ikke medtaget.

Der indgår 248 bedrifter med 30 kg's produktion og 247 slagtesvinebedrifter. Det betyder, at de viste tal og udvikling fra 2009 til 2010 ikke kan betragtes

som repræsentative for svineproduktionen, men det giver dog en god indikation af udviklingen.

Smågriseproduktion af 30 kg grise

I gennemsnit havde en smågriseproducent med produktion af 30 kg's grise knap 10.000 kr. i indtægter fra grisene i 2010, næsten det samme som i 2009. Foderomkostningerne faldt ca. 3 %.

Dækningsbidraget forblev uændret på godt 4.000 kr. fra 2009 til 2010, mens de bedste opnåede et dækningsbidrag på godt 5.400 kr., hvilket skyldes større indtægter ved salg af grise.

Kapacitetsomkostningerne steg med 8 %, herunder også lønomkostningerne, som steg 5 %. Til gengæld faldt afskrivninger lidt og renteudgifterne meget.

Resultatet pr. årssø blev forbedret med 300 kr. Resultatet pr. årssø var dog stadig negativt med 400 kr., mens de bedste 10 opnåede 800 kr. i positivt resultat pr. årssø i 2010.

Den gennemsnitlige afkastningsgrad var 1,0 %. Afkastet var således positivt, men ikke tilstrækkeligt til at kunne forrente den investerede kapital.

I forhold til 2009 er der en forbedring på 0,1 procentpoint. De bedste 10 havde en afkastningsgrad på 5,8 % og kunne således akkurat forrente den investerede kapital.

Krav til dækningsbidrag var 4.480 kr. i gennemsnit og 4.396 kr. for de bedste 10. Det vil sige, at smågriseproducenter skulle have et dækningsbidrag på 4.480 kr. for at dække alle kapacitetsomkostninger inkl. aflønning af egen arbejdsindsats samt aflønning af den investerede kapital.

Business Check Svin er et værktøj, der kan anvendes til at sammenligne bedrifters økonomiske resultater i svineproduktionen. Alle indtægter og udgifter indgår, også ejerens løn. Resultatet skal dække omkostninger til bortskaffelse af gylle samt risiko ved produktionen.

Tabel 1. Resultater fra smågriseproducenter med 30 kg produktion.

	2009	2010	
	Gns.	Gns.	Bedste 10
Bruttoudbytte	9.779	9.650	11.226
Foderomkostninger	-4.775	-4.620	-4.861
Dyrlæge	-501	-479	-523
Avl	-465	-472	-401
Stykomkostninger	-5.741	-5.571	-5.786
Dækningsbidrag	4.038	4.079	5.441
Energi	-420	-465	-587
Vedligeholdelse	-246	-283	-341
Løn inkl. ejer*	-1.588	-1.669	-1.563
Øvrige kapacitetsomkostninger	-370	-407	-572
Kapacitetsomkostninger	-2.624	-2.825	-3.063
Afskrivninger	-985	-944	-943
Leje og renteomkostninger*	-1.132	-711	-631
Resultat pr. årssø	-703	-401	803
Afkastningsgrad	0,9%	1,0%	5,8%
Krav til dækningsbidrag	4.741	4.480	4.638

*) For 2010 er ejer aflønning samt renteomkostninger beregnet ud fra en mindre gruppe på 37 bedrifter, som har foretaget disse registreringer.

Slagtesvineproducenter

Bruttoudbyttet fra salg af grise steg i 2010 som følge af en højere gennemsnitlig notering end i 2009. Med næsten uændrede stykomkostninger steg dækningsbidraget med 41 % til 127 kr. pr. gris. De bedste opnåede 214 kr. i dækningsbidrag. Dette er en kombination af højere opnået salgspris og lavere foderomkostninger end gennemsnittet.

Kapacitetsomkostningerne steg med knap 3 % i 2010, afskrivningerne forblev uændrede, mens leje og rentekomkostninger faldt hele 31 %, så resultatet pr. slagtesvin blev forbedret med 49 kr., til et resultat på minus 9 kr. De bedste opnåede et plus på 83 kr. pr. slagtesvin i 2010.

Den gennemsnitlige afkastningsgrad var 1,8 %, en forbedring på 5,3 procentpoint i forhold til året før. De bedste havde en afkastningsgrad på 10,6 %. Der er således tale om meget stor spredning mellem producenterne.

Krav til dækningsbidrag var for de bedste på 131 kr., mens det for gennemsnittet var 136 kr.

I gennemsnit mangler slagtesvineproducenten 23 øre i notering for at opnå et nulresultat i 2010.

Tabel 2. Resultater fra slagtesvineproduktion.

	2009	2010	
	Gns.	Gns.	Bedste 10
Bruttoudbytte	411	443	498
Foderomkostninger	-308	-303	-269
Dyrlæge	-7	-7	-7
Avl	-7	-7	-9
Stykomkostninger	-321	-316	-284
Dækningsbidrag	90	127	214
Energi	-11	-12	-13
Vedligeholdelse	-11	-10	-9
Løn inkl. ejer*	-37	-37	-35
Øvrige kapacitetsomkostninger	-13	-14	-11
Kapacitetsomkostninger	-72	-74	-67
Afskrivninger	-31	-31	-32
Leje og rentekomkostninger*	-45	-31	-32
Resultat pr. årso	-58	-9	83
Afkastningsgrad	-3,5%	1,8%	10,6%
Krav til dækningsbidrag	148	136	131

*) For 2010 er ejer aflønning samt rentekomkostninger beregnet ud fra en mindre gruppe på 20 bedrifter, som har foretaget disse registreringer.

Polterekruttering – økonomi i hjemmelavede eller indkøbte polte

Besætninger, der selv laver avlsdyr har en indtjening efter aflønning af arbejdskraft, der er 578 kr. højere pr. årssø end besætninger, der indkøber avlsdyr.

Tema

- > Tove Goldbeck Jensen, Gefion
- > Dorthe Poulsgård Frandsen, Svinerådgivning Vest

Det Danske Avlssystem er meget effektivt og skaber hele tiden avlsfremgang med det formål at producere en god gris billigst muligt fra fødsel til slagtning. Det er afgørende, at den enkelte svinebedrift udnytter avlsfremgangen hjemme i staldene. Det kan gøres på flere måder.

Artiklen beskriver, hvordan forskellige strategier for polterekruttering udnytter avlsfremgangen, og hvordan det økonomiske afkast målt i kroner og ører vil kunne være, hvis man enten indkøber sine polte eller laver dem selv.

Hvilken værdi har avlen for dansk svineproduktion?

Det Danske Avlssystem er baseret på to grundelementer:

- Et økonomisk avlsindeks
- Udnyttelse af krydsningsfrodighed

Avlsindekset bliver hele tiden tilpasset, så der skabes avlsfremgang på de optimale økonomiske parametre. Indekset udtrykker merværdien på et dyr i forhold til racens gennemsnit.

Samtidig udnyttes krydsningsfrodighed (Heterosis), der udtrykker, at afkommets egenskaber er bedre end gennemsnittet af forældrenes egenskaber. Der er krydsningsfrodighed på reproduktion (kuld størrelse, omløberprocent, etc.), og på vækstegenskaberne, tilvækst, foderforbrug og dødelighed. Hos et slagtesvin, der er fremkommet ved, at en LY-so er blevet løbet med en D-orne, sikres fuld udnyttelse af krydsningsfrodigheden.

Den årlige fremgang i avlsindekset ligger på 10-12 kr. pr. produceret slagtesvin. Kuld størrelse er tidligere blevet vægtet meget i indekset på hundyr, men de seneste år er balancen vippet, så 70 % af hundyrindekset er tilvækst, foderforbrug og kødprocent.

Vægtningen af de forskellige faktorer – i henholdsvis solinjerner Yorkshire og Landrace og ornelinjen Duroc - fremgår af figur 1.

Det er derfor ikke kun ornerne, der betyder noget for smågrisenes avlsværdi. Poltenes indeks bidrager også til produktivitetfremgang i smågrise- og slagtesvinestalden. Det er derfor vigtigt, at sopolten er fremstillet således, at både indekxfremgangen og krydsningsfrodigheden kan udnyttes optimalt.

Rekrutteringsstrategier

Når avlsfremgangen skal hjem i besætningen, kan det gøres på følgende måder:

- Indkøb af LY polte
- Egen kernebesætning – Landrace eller Yorkshire
- Zig-zag med kernestyring
- Zig, dvs. 1 gang tilbagekrydsning på indkøbte LY polte
- Lasso avl – dvs. ingen strategi

Indkøb af LY polte er den nemmeste, men også den dyreste måde at rekruttere polte på. Ved indkøb af polte slår avlsfremgangen igennem med 100 %, og man kan udnytte krydsningsfrodigheden 100 %.

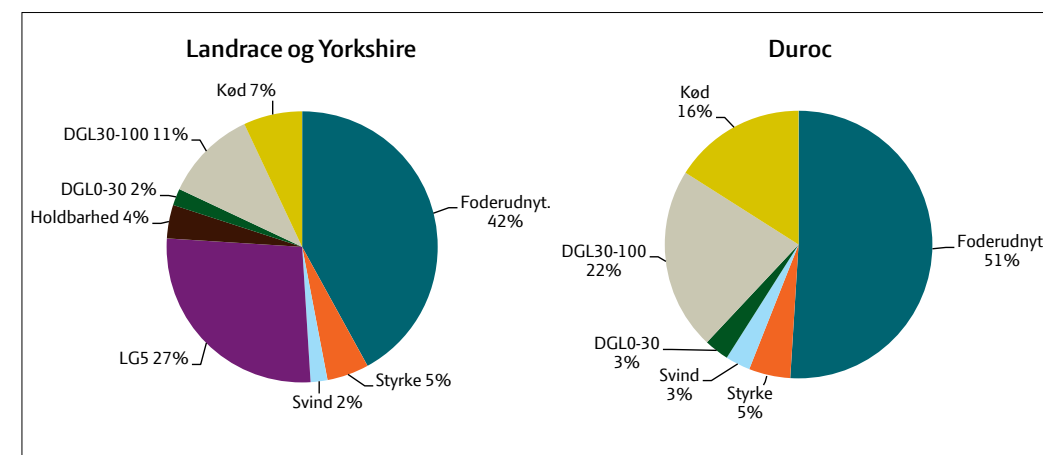
Laves poltene med renracet kernebesætning eller zig-zag med brug af kernestyring, giver det mulighed for 100 % gennemslag af avlsfremgangen. Med god styring kan nås samme indekxniveau som i opformeringsbesætningerne.

Kernebesætningen bør være 8 % af soantallet og maks. 10-12 %. Styring af dette er det vigtigste indsatsområde ved kernebesætning. For stor kernebesætning giver for høj fremstillingspris på poltene. For lille kernebesætning giver mangel på polte, uens flow og risiko for, at selektionen i kernebesætningen ikke bliver stor nok, hvorfor avlsfremgangen ikke udnyttes 100 %.

Der mistes krydsningsfrodighed ved egenproduktion af avlsdyr. Hertil kommer restproduktionen fra avlskuldene, galtgrise, hvor krydsningsfrodigheden ikke udnyttes optimalt.

Det største tab af krydsningsfrodighed er ved zig-zag krydsning. Tabet svarer til ca. 1 gris pr. årssø. Tabet af krydsningsfrodighed opvejes af, at der hele tiden kan udvælges de bedste somødre fra hele besætningen, hvorfor selektionen bliver kraftigere sammenlignet med kernebesætningen. I praksis opleves det som om, at somaterialet er mere ensartet og klarer sig bedre i løsdriftsstalde.

"Zig" – hvor man indkøber halvdelen som LY polte og laver en gang tilbagekrydsning, lyder som en nem mellemløsning. Men faren ved denne strategi er, at der mistes krydsningsfrodighed ved 1. tilbagekrydsning. Med Zig strategien kan forventes en reduktion på 1,5 grise pr.

Figur 1. Økonomisk vægtning af avlsfremgang

årso. Og slagtesvineegenskaberne vil også være påvirket negativt.

"Lasso avl", hvor du vælger avlsdyr uden kendskab til indeks, kan ikke anbefales, da det vil være rent held, om der bliver en fremgang i avlsværdi.

Skønsmæssigt indkøber 50-60 % af besætningerne polte. Halvdelen af hjemmeavlens foregår med kernebesætning eller zig-zag med kernestyling, og den anden halvdel foregår med lasso "ustyret". Hvis dette skøn er rigtigt, betyder det, at der hvert år produceres 7-8 millioner slagtesvin, der ikke kvitterer med avlsfremgang på 10 kr. pr. gris til sine ejermænd.

I den integrerede bedrift er det en selv, det går ud over, når avlsfremgangen ikke udnyttes. I slagtesvineholdet går det ud over slagtesvineproducenten, hvis soholderen ikke udnytter avlsfremgangen. Avlsstrategien bør derfor drøftes i griseringsaftaler og afspejle sig i smågriseprisen. Regnearket Smågriseindeks fra Videncenter for Svineproduktion giver mulighed for at sætte tal på avlens værdi på smågrisen.

Hvad viser DB-tjek?

Er det muligt at finde en forskel på indtjeningen i de sohold, der indkøber polte sammenlignet med de besætninger, der laver dem selv?

Talmateriale fra DB-tjek i perioden 2006-2010 har undergået

en statistisk analyse med henblik på at belyse evt. forskelle mellem besætninger, der indkøber polte og besætninger, der selv rekrutterer avlsdyr. Data-materialet består af 746 opgørelse for besætninger med salg af såvel 7 kg som 30 kg grise.

Besætninger, der selv laver avlsdyr har en indtjening efter aflønning af arbejdskraft, der er 578 kr. højere pr. årso end besætninger, der indkøber avlsdyr. Forskellen er signifikant og analyser af tallene i regnskabsdatabasen viser samme tendens.

Interessen for avl er afgørende

Besætningsstørrelsen er ikke afgørende for, om en sobesætning vælger at lave egne polte eller køber dem ind. Det tyder således på, at det er interessen for avl, der er bestemmende for avlsstrategien.

Blandt mange svineproducenter har det været en udbredt opfattelse, at holdbarheden hos indkøbte polte var dårligere end hos polte, de selv lavede. Hvis denne antagelse holder stik, skulle der findes en forskel på sodødeligheden mellem de to grupper, men der er ingen statistisk sikre forskelle.

Pattegrisenes overlevelsessevne og dermed dødeligheden i farestalden er heller ikke påvirket af, om besætningen indkøber polte.

Besætninger, der selv laver polte, skal alt andet lige bruge foder på at opfostre poltene fra

Laver man selv sine polte, er det vigtigt at have de rigtige rammer til poltene for at sikre kvaliteten. De skal opstaldes i gode stalde og have god plads.

fravæning/30 kg og indtil løbning. Den omkostning har besætninger, der indkøber polte, ikke. Besætninger, der indkøber polte, forventes at have lavere foderomkostninger end besætninger, som selv laver polte. Men mange besætninger i datamaterialet laver både egne polte og eget foder, hvorfor et højere foderforbrug opvejes af en lavere foderpris på 4 øre pr. FEsv. Derfor viser analysen ikke signifikante forskelle på foderomkostningerne.

Besætninger, der indkøber polte, vil producere smågrise med gode avls- og produktionsmæssige egenskaber. Dette burde udmøntes i, at smågrisene hjembringer en højere salgspris, men det er ikke tilfældet. Prisen på smågrise sættes i langt højere grad efter grisens sundhed fremfor efter dens avlsmæssige potentiale.

Hvad kendetegner besætninger, der indkøber avlsdyr?

Besætninger, der indkøber polte, har 0,19 flere levendefødte grise pr. kuld end besætninger, der selv laver avlsdyr. Pattegrisenes overlevelsessevne og dermed dødeligheden i farestalden var ikke forskellig mellem de to grupper, så grundet flere levendefødte pr. kuld, er det naturligt, at besætninger, der indkøber polte, har +0,40 fravænnede grise pr. årso.

Hvad kendetegner besætninger, som selv laver deres avlsdyr?

Besætninger, der selv laver polte enten via egen kernebesætning eller zig-zag, vil have større omkostninger ved indkøb af sæd fra top-orner. Forskellen er signifikant og er i datamaterialet opgjort til 51 kr. pr. årso.

Når en so sættes til slagtning, skal den erstattes af et nyt dyr. Denne omkostning vil være stor i besætninger, der indkøber polte sammenlignet med besætninger, der selv laver poltene. Analyserne viser, at besætninger, der selv laver polte, har en udskiftningsomkostning, der i gennemsnit er 519 kr. lavere pr. årso end besætninger, der indkøber polte. Forskellen er signifikant.

Et eksempel fra praksis

DB Tjek tallene viser et højere dækningsbidrag ved egen produktion af avlsdyr, men ved vurdering af den samlede økonomi på bundlinjen skal der tages højde for kapacitets- og kapitalomkostninger ved egenproduktion. Det er især pladsbehov til poltene under opvækst og arbejdsforbrug til styring af avlen.

Tabel 1. Økonomi ved egen produktion af avlsdyr.

	Kr. pr. årssø
Mer dækningsbidrag (Fra DB Tjek)	578 kr.
- Ekstra stald plads	71 kr.
- Ekstra el og vand	6 kr.
- Færre DE - 25 søer	107 kr.
- Arbejdsforbrug	21 kr.
Resultat før galtgrisetab og smågrisepris	373 kr.
- Galtgrise tab og smågrisepris	178 kr.
Resultat efter prisregulering	195 kr.

Derudover skal tages højde for tab på galtgrise, idet disse normalt sælges til priser under markedsprisen og evt. påvirkning af smågriseprisen, samt eventuel reduktion af produktionsomfang inden for miljøtilladelsen.

En besætning med 1.050 års søer og salg af 30 kg grise, der overvejer at ændre strategi fra indkøb af polte til hjemmeavl med zig-zag og kernestyling kan opstille kalkule som i tabel 1.

Mer dækningsbidraget opstår, som beskrevet i ovenstående, hovedsagelig i kraft af lavere pris for den indsatte polt.

Der skal være ekstra staldplads til poltene fra 30 kg til indsættelse i løbeafdelingen og ekstra pladser i løbeafdelingen, da der udtages lidt flere polte ved eget tillæg. Det er ca. 175 m² staldplads – svarende til en investering på 750.000 kr.

De ekstra polte i opvækstperioden svarer til 10,8 DE. Det betyder, at der kan være 25 søer færre inden for den givne miljøtilladelse. DB reduceres derfor med 112.000 kr. pr. år.

Arbejdsforbruget ved egenproduktion af polte er sat til 1,5 time pr. uge til kernestyling og 1 time til øremærkning m.m. Det giver 130 arbejdstimer mere pr. år, svarende til 22.000 kr.

Efter øgede kapacitetsomkostninger og regulering for DE er fordelene ved egen produktion reduceret til 373 kr. pr. årssø.

Zig-zag galtgrisene sættes til en værdi, der er 28 kr. lavere end beregnet notering. Med ca. 1.000 restgrise fra kernebesætningen giver det en reduktion i indtjening på 28.000 kr.

Afhængig af hvor godt det lykkes at holde indeksniveau, kan den teoretiske værdi af smågrisene være 5 kr. lavere, hvis indeks ligger 10 point under niveauet i opformeringsbesætningerne.

Den lavere produktionsværdi hos galtgrise og evt. lavere indekssværdi på smågrise kan sættes til 178.000 kr. pr. år. Herefter er den reelle merindtjening ved eget tillæg af polte 195 kr. pr. årssø.

Konklusionen på økonomiberegningen er, at der er mellem 195 kr. og 373 kr. i fordel ved at lave poltene selv.

Diskussion

De analyser, der ligger til grund for artiklen, viser, at besætningen får den største indtjening ved selv at lave poltene. Hvorfor vælger nogle besætningsejere så alligevel at indkøbe polte?

Besætninger, der indkøber polte, får poltene i et fast mønster af leverancer, hvorfor udskiftningen af besætningen kører meget stabilt, og besætningens aldersfordeling er i orden. Det giver et jævnt flow i besætningen, og antallet af grise pr. årssø ligger i top, hvilket er en stor tilfredsstillelse.

Desværre giver en introduktion af nye dyr i besætningen til tider en immunologisk ubalance i besætningen, og anvendes der ikke karantænerum, kan man være uheldig at få en ekstra sygdom med i handlen. Introduktion af nye sygdomme er ofte forbundet med produktionsstab, hvorfor det er alle polteindkøberes skræk at købe nye sygdomme ind. For at undgå uønsket smitte anvendes karantænerum.

Skulle der komme uønsket smitte, og hvis den øvrige besætning ikke er blevet smittet, slægtes poltene i karantænerummet ud. Selvom det giver et efterslæb i udskiftningen, er det langt at foretrække frem for at få en ny sygdom at tumle med.

Laver man selv sine polte, er det uhyre vigtigt at have de rigtige rammer til poltene. Det er også vigtigt, at der kommer et jævnt flow af polte ind i soholdet, hvorfor der også skal være et jævnt flow i polteproduktionsleddet. Endelig skal der laves polte nok til at kunne sortere de ringeste polte fra.

Polte skal opstaldes i gode stalde, hvor de skal gå på delvis spaltegulv og fodres restriktivt fra ca. 60 kg med poltefoder/diegivningsfoder indtil løbning. Poltene skal have god plads og må ikke mokkes sammen med de vragegrise, som ikke kan sælges. Opdrættes poltene ikke godt nok, bliver de hjemmeavlede polte af en tvivlsom kvalitet, selvom de genetisk er tip-top.

Hvis den ugentlige tilførsel af polte enten ikke er tilstrækkelig eller kommer i uens flow, bliver sorteringen ikke mulig, og holdbarheden på poltene/søerne reduceres markant. Nedsat holdbarhed sætter polteproduktionen under yderligere pres, og det kan være meget svært at få brudt cirklen.

I praksis sker det sjældent, at smågriseprisen er påvirket af indekssværdien på smågrisene, og at der kommer LY-galtgrise med oveni handlen. Men i vurderingen af avlsstrategiens konkurrenceevne skal den sidste del af vurderingen med. Her bliver den altafgørende faktor driftslederens/ejerens evner og interesse for at lave et godt avlsarbejde. Indeks i

opformeringsbesætningerne varierer fra 93 til 111.

Tilsvarende er variationen i besætninger med zig-zag kernestyling fra 79 til 110 i indeks. Så de dygtige producenter kan lave avlsdyr, der er fuldt på højde med opformeringsbesætningerne – men bunden af hjemmeavlerne er lavere end bunden af opformeringsbesætningerne.

Frygten for ikke at kunne lave polte af en tilstrækkelig god kvalitet og i et tilstrækkeligt antal afholder mange fra at forsøge sig som hjemmeavler. Ligeledes er tanken om manglende indekssværdi på smågrisene ikke rar, specielt hvis det betyder, at smågrisene sælges til en lavere pris end øvrige grise. Mange producenter affinder sig med at skulle betale en slags forsikring i form af indkøb af polte for ikke at køre af sporet.

Afslutning

Egenproduktion af polte er ikke lykken for alle. Pengene kan kun hentes, hvis polteproduktionen drives professionelt, som alle andre dele af svineproduktionen. Det gælder om at have styr på alle detaljer og arbejds-gange, således at intet bliver overladt til tilfældigheder. Hvis ikke alle ansatte i staldene er indviede i, hvordan produktionen af polte skal håndteres i hverdagen, kan tingene let køre af sporet. Og så holder ordsproget: "Hvad der er sparet, er også tjent" ikke stik længere.

Økonomi i hjemmeblandet foder til slagtesvin

Foto: Øgendahls Maskinfabrik

Tema

> Jan Karlsen
Porcus Svinefagdyrlæger og
Agronomer

Hvilke forudsætninger skal være til stede, og hvordan beregnes økonomien ved hjemmeblanding?

Hvad er økonomien i selv at fremstille foder? ... eller ... skal jeg være hjemmeblander?

Ovenstående spørgsmål er altid til debat mellem svineproducenter og også mellem rådgivere. Årsagen er især, at foderet er en tung omkostning i svineproduktionen, og med 70-85 % korn i blandingerne nu om dage er muligheden for hjemmeblanding åbenlys for mange.

Desuden er en færdig pille svær at gennemskue for modtageren (tillid til kvaliteten er vigtig) og skepsis over for bl.a. ensartetheden i indkøbt foder kendes – berettiget eller uberettiget.

Mave-/tarmsundheden målt på gødningskonsistens og salmonellarisiko er erfaringsmæssigt

til fordel for hjemmeblandet melfoder og har da også for nogle været udslagsgivende faktor for overgang til hjemmeblanding.

Senest har strukturudviklingen i grovarebranchen medført, at markedet er gået fra fuldkommen konkurrence til nærmest et "duopol" (to betydende markedsaktører). Omkostningsmæssigt er færdigpelleteret foder under pres med overkapacitet af foderfabrikker, stigende energiomkostninger (fabrik/transport) og stigende lønomkostninger (glidende lønudvikling).

Alt i alt har der i mit rådgivningsområde aldrig været større interesse for hjemmeblanding end i indeværende fodringssæson.

Grader af hjemmeblanding

Hjemmeblanding kan indrettes simpelt og sikkert med alene korn og proteintilskuds foder. Skal man blande 1 eller 2 hjemmeblandinger, er det nemt og billigt at genbruge færdigfodersiloerne til tilskuds foder, og så er en mølle, blander og "færdigfodersilo" eneste investering, hvis kornopbevaring og foderlade tilfældigvis allerede er til rådighed på ejendommen.

Korn + sojaskrå + mineral/vitaminforblending (storsække/løst) er det mest udbredte, hvilket skyldes et større antal hjemmeblandinger i bedriften og offensiv markedsføring fra de foderstoffirmaer, som producerer/sælger mineralblandinger.

Nogle hjemmeblendere gik tidligere helt til blanding af enkelt ingredienser med mineraler og vitaminer på enten tør eller våd form.

Kvalitetskontrol

Som hjemmeblander bliver man i langt højere grad sin egen kvalitetskontrollør; man har selv ansvaret for blande processen! Plantedirektoratets stikprøvekontrol og grovvarerfirmaets produktionskontrol hjælper ikke her, som tilfældet er for indkøbt foder.

Til gengæld er det dog ikke en umulig opgave at sikre korrekt hjemmeblandet foder. Anvendelse af egne kornanalyser (vand, protein og evt. fosfor), råproteinanalyse til kontrol af

tilskuds foder-/sojaskrå-iblanding og Ca/P-analyse til kontrol af, om mineralblandingen er iblandet korrekt, dækker normalbehovet. Ved vådfodring er det nødvendigt at checke tørstofindholdet som led i kontrol af blande processen. Udgifter til de dyre analyser for FEsv, aminosyrer, mikromineraler og vitaminer skal kun afholdes, når der er deciderede "problemer" i besætningen.

Foderstruktur, mave-/tarmsundhed og foderudnyttelse

Korrekt formaling af kornet er et meget vigtigt element for hjemmeblendere af slagtesvinefoder. Valses og kornrivers laver for groft foder, mens både hammermølle og skivemølle kan sikre korrekt formalingsgrad.

Flere mavesår og lindere gødning på pelleteret foder skyldes bl.a., at pelleteret foder er "finere" i partikelstørrelse end melfoder. Tilhørende samme årsagskompleks er det faktum, at risikoen for salmonellaproblemer er forhøjet ved brug af pelleteret foder.

Melfoderets effekt på foderudnyttelsen hos slagtesvin.

Kilde	FEsv/kg tilvækst
Medd. Nr. 385, LU	+ 0,17
Medd. Nr. 475, LU	+ 0,17

Kilde: Modereret efter Videncenter for Svineproduktion

Til gengæld er der helt sikkert en væsentlig bedre foderudnyttelse hos slagtesvin på indkøbt færdigfoder svarende til 0,15 – 0,2 FEsv/kg tilvækst i tørfoder og ca. den halve forskel ved anvendelse af vådfoder. +0,1 FEsv/kg tilvækst svarer pt. til en meromkostning til foder på 12 – 15 kr. pr. produceret slagtesvin. Dette forhold skal nødvendigvis medtages i de økonomiske beregninger.

Fodermidler

Selv om korn naturligvis vil være en dominerende råvare i mange hjemmeblanderier, er adgang til evt. lokalspecifikke alternative fodermidler ofte interessant. Restprodukter fra især levnedsmiddelindustrien er fodermidler, som kan billiggøre fodringen!

Valle fra mejeriernes osteproduktion og gærfløde fra Novos enzymproduktion er udbredte fodermidler i vådfodringsanlæg. Ellers ses der jo mere sporadisk produkter fra kager, brød, chips, chokolade, marcipan, andet slik, risvand osv..

Etablering af kornopbevaringsfaciliteter er den tungeste del af investeringen ved hjemmeblanding.

Tema

Kornopbevaring

Mange svinebedrifter, som overvejer hjemmeblanding, skal samtidig etablere kornopbevaringsfaciliteter. Denne del af investeringen er den tungeste, og sammen med finansiering af et års kornforbrug er der en stor forrentning og afskrivning, som skal dækkes af en væsentlig lavere foderpris i det hjemmeholdede foder.

Set ud fra et ernæringsmæssigt synspunkt er valget af planlager, gastæt silo eller "amerikaner silo" (med tørring!) ligegyldigt. Praktiske fordele og ulemper ved de tre opbevaringsformer, sammenholdt med investeringspris pr. tønde korn skal afgøre valget.

Foderhandel

Brugere af færdigfoder køber fortsat ofte foder på årskontrakter eller i hvert fald længere kontrakter til faste priser. Måske i dag mest pga. tradition følger

fastpriskontrakterne høståret, og årets kornhøst handles da også ofte i forbindelse med svinefoderkøbet.

Når man selv fremstiller foder, handles de nødvendige fodermidler væsentligt anderledes. Råvareterminer er ingen fast størrelse og bestemmes af sojåhøsten, valutamarkedene, den politiske situation, klimaforhold m.m. Som hjemmehandler er man pludselig kornkøber og skal nu "fra den anden side af bordet" forholde sig til vandprocent, tørretakster, proteinregulering, transportomkostninger, rensesvind, lagerleje m.v.

Indkøb af mineraler og vitaminer er en disciplin i sig selv, som kræver rådgivers bistand for at sikre korrekt vurdering af de tilbudte mineralblandinger.

Beregningsforudsætninger

At beregne økonomien i foderfremstilling kræver stor

omhyggelighed i valg af forudsætninger i en konkret situation:

- Hvordan ser bedriften ud (produktionsstørrelse, sites)?
- Hvor meget korn hjemmeavles?
- Hvad er besætningens foderforbrug?
- Hvad er besætningens realistiske færdigfoderpris?
- Hvad er besætningens realistiske råvarepriser?
- Hvilken KORNPRIS skal bruges i beregningerne?
- Er der "intern" fodertransport?
- Hvad skal der investeres?

- Hvad er afskrivningsperioderne for investeringerne?
- Hvilken rente kan investeringen finansieres med?

Økonomiberegninger

En rå FEsv-pris i hjemmeblandet slagtesvinefoder er typisk 20-30 øre lavere end ved indkøbt foder. Denne forskel skal korrigeres for:

- Variable blandeomkostninger (el, reparation og vedligeholdelse)
- Arbejdsforbrug ved hjemmehandleriet
- Intern fodertransport mellem ejendomme

- Værdi af forhøjet foderforbrug
- Forrentning og afskrivning af kornopbevaringsfaciliteterne
- Forrentning og afskrivning af male-/blande anlæg
- Forrentning af kornbeholdninger

Da det ikke er et mål i sig selv at øge gældsprocenten, skal økonomiberegningerne være korrekte for at tilvejebringe et sikkert beslutningsgrundlag. Det er i denne forbindelse en god idé at lave "følsomhedsvurderinger" som følge af ændringer i kornpris eller ændringer i færdigfoderpris for at se effekten på "bundlinjetallet".

Eksempel

Til at illustrere beregningsprincipperne har jeg medtaget et eksempel med priser fra indeværende fodringssæson:

Beregningsforudsætninger:

1. Besætningsstørrelse	10.000 slagtesvin pr. år (på et site)
2. Foderforbrug	220 FEsv/produceret gris
3. Færdigfoderpris	173,50 kr./100 kg = 1,65 kr./FEsv
4. Råvarepriser til hjemmeblanding (solgt korn på færdigfoderkøbstidspunkt samt repræsentative markedspriser for øvrige råvarer):	
Byg (netto hjembragt basis brutto 133,50 kr./100 kg)	= 120 kr./100 kg (inkl. forrentning)
Hvede (netto hjembragt basis brutto 133,50 kr./100 kg)	= 120 kr./100 kg (inkl. forrentning)
Sojaskrå	= 240 kr./100 kg
Animalsk fedt	= 525 kr./100 kg
Mineralblanding til slagtesvin	= 370 kr./100 kg
5. Forhøjet foderforbrug	+ 0,05 FEsv/kg. (restriktiv vådfodring)
6. Variable blandeomkostninger (el + rep + vedligeholdelse)	= 2,5 øre/FEsv
7. Timeløn	= 150 kr./time
8. Tidsforbrug/hjemmehandleri	= 2,5 time/uge (52 uger om året)
9. Nyinvestering kornopbevaring/kornmodtagelse	= 2.000.000 kr.
10. Nyinvestering blanderi (indsættes i eksisterende foderlade)	= 500.000 kr.
11. Afskrivningsperiode kornopbevaring/foderlade	= 25 år
12. Afskrivningsperiode blanderi	= 10 år
13. Rente	= 4 %

Eksempel

Økonomiberegning: Slagtesvin						
	Færdigfoder, kr.			Hjemmeblanding, kr.*		
	Mængde FEsv	Pris kr./FEsv	I alt kr./år	Mængde FEsv	Pris kr./FEsv	I alt kr./år
Kr./slagtesvin	220	1,65	363	220	1,44	316,8
10.000 slagtesvin			3.630.000			3.168.000

*Blanding m. samme næringsstofindhold som færdigfoderblanding bestående af byg, hvede, sojaskrå, fedt og mineralblanding.

Økonomi:	
Bruttobesparelse = (3.630.000 – 3.168.000) kr.	= 462.000 kr.
Variable blandeomkostninger = (10.000 x 220 x 0,025) kr.	= -55.000 kr.
Anslået arbejdstidsforbrug = (2,5 x 52 x 150) kr.	= -19.500 kr.
Værdi af forhøjet foderforbrug = (10.000 x 75 x 0,05 x 1,44) kr.	= -54.000 kr.
Gns. årlig investeringsomkostning for kornopbevaringsfaciliteter	= -128.000 kr.
Gns. årlig investeringsomkostning for blanderi	= -61.000 kr.
Nettobesparelse pr. år	= 144.500 kr.

Nu kommer så spørgsmålet: Er det klogt at investere 2.500.000 kr. for at forbedre regnskabet bundlinje med 144.500 kr.?

Det vil en følsomhedsvurdering kunne være med til at danne beslutningsgrundlag for.

Afhængig af finansieringsform skal investeringens rentefølsomhed også medtages sammen med følsomhedsvurdering af øvrige økonomiske elementer i hjemmeblandingsinvesteringen.

Følsomhedsvurdering:	
+/- 1 kr./100 kg. korn	= +/- 15.000 kr.
+/- 5 kr./100 kg. korn	= +/- 75.000 kr.
+/- 1 kr./100 kg. indkøbt foder	= +/- 20.000 kr.
+/- 5 kr./100 kg. indkøbt foder	= +/- 100.000 kr.
+/- 1 % i rente	= +/- 17.000 kr.

Finansiering

Den tidligere nævnte store interesse i at blive hjemmeblander er for nogle producenters vedkommende blevet bremset af kreditgiverne – specielt bankerne. Alternativ finansieringsmulighed som leasing af blanderiets maskiner er derfor relevant at undersøge.

Som noget nyt i Danmark vil foreløbigt to mobile hjemmeblanderier tilbyde at hjemmeblande foder på gården. Målgruppen vil være svineproducenter, som i forvejen har kornlager og derfor kan blive "hjemmeblander" uden investering. Denne mulighed kan for nævnte målgruppe være interessant i det nuværende finansielle marked.

Afslutning

Er der økonomi i hjemmeblanding af slagtesvinefoder?

Det afhænger helt af de forudsætninger, som er gældende for

den enkelte bedrift. Er der allerede helt eller delvis afskrevne faciliteter til kornopbevaring og måske også eksisterende plads til blanderi, bliver den umiddelbare gode økonomi i egen foderfremstilling ikke så let udhulet.

Af de variable indsatsfaktorer er kornprisen virkelig afgørende, og følsomhedsvurderinger på økonomiberegninger er yderst påkrævet her.

Netop hos slagtesvinene er foder mængderne store, hvilket ud fra alene den vinkel trækker i retning af hjemmeblanding. Det er også her, at specialfodermidler kan billiggøre fodringen gennem håndtering i vådfoderanlægget.

Foderstofbranchens kornafregningsbetingelser, som vi ser dem nu med fradrag og omkostninger i et hidtil uset omfang, skubber også til, at kornet ikke

skal "ud at køre" men direkte ind til slagtesvinene. Fradrag på foderkorn for spiring, hollandsk vægt, tørring ved 15,5 % vand og transport til foderfabrik er en meget stor belastning på 75-80 % af en kornbaseret blanding til slagtesvin.

"Bytteprisen" mellem korn og slagtesvinefoder er bevisligt blevet væsentligt større, end vi tidligere så. Fortsætter dette fremadrettet, så er hjemmeblandet slagtesvinefoder både økonomisk og sundhedsmæssigt yderst relevant, men blanderi og formalingsgrad skal som alt andet passes for at få den fulde gevinst!

Tema

Forudsætningerne på den enkelte bedrift er afgørende for, om der er god økonomi i hjemmeblanding af foder.

Benchmarking i svineproduktionen

Svineproducenternes resultater kan variere meget. Ved at anvende benchmarking kan den enkelte producent se, hvor resultaterne afviger, og ikke mindst hvor det eventuelt er muligt at opnå forbedringer.

Tema

> Anders B. Hummelose,
Agri Nord

Med benchmarking kan svineproducenterne se, hvordan de andre gør, tage ved lære af hinanden og dermed selv forbedre systemer og produktion.

Hvad er benchmarking?

Benchmarking er en systematisk sammenligning med henblik på erfaringsudveksling, forbedring af systemer og produktion. Man kan også sige det på en anden måde - at lære er "best practice" for at se, hvordan de bedste producerer, tage ved lære af dem og dermed selv blive bedre.

Ved brug af benchmarking er det således muligt at lave en best practice i forhold til sammenlignelige grupper af eksempelvis smågriseproducenter eller slagtesvineproducenter.

Hvad gør man så i svineproduktionen?

Systematisk sammenligning indebærer ved benchmarking, at der fastlægges et fikspunkt

eller en norm, som kan benyttes som sammenligningsgrundlag. Inden for Dansk Landbrugsrådgivning har man flere muligheder for at lave benchmarking i svineproduktionen og mellem svinebedrifterne.

Såfremt man får lavet regnskab i Ø90, er der heri en række muligheder for at lave analyser, der sammenligner den enkelte bedrift med sammenlignelige grupper. Herudfra kan man vurdere, hvordan produktionsresultater er, og hvor man skal have fokus for at optimere produktionen samt det økonomiske udbytte. Det er vigtigt at have øje for, hvad målet er for den enkelte, da en høj produktionseffektivitet ikke altid nødvendigvis giver den bedste økonomiske bundlinje.

En anden mulighed er at tage udgangspunkt i Business Check tallene og en analyse heraf, som VSP har udarbejdet. Ud fra dette kan der opstilles benchmarking, som kan bruges på den enkelte bedrift.

Analyse af Business Check tal fra 2005 til 2009

Smågriseproducenter med produktion af 30 kg grise

Dækningsbidraget pr. årsko i perioden fra 2005 til 2009 fremgår af figur 1. Herunder er der for hvert enkelt år vist, hvad dækningsbidraget er for 1. kvartil, 3. kvartil samt medianen. 1. kvartil er lig med dækningsbidraget for nummer 25 ud af 100.

Ligeledes viser medianen dækningsbidraget for den midterste af de medtagne bedrifter, mens

3. kvartil viser, hvad dækningsbidraget er for nummer 75 ud af 100. 3. kvartil angiver således ikke, hvad gennemsnittet er for den bedste fjerdedel, men hvilket dækningsbidrag man skal over for at ligge i den bedste fjerdedel. Og ligeledes viser medianen, hvilket dækningsbidrag man skal over for at være bedre end halvdelen.

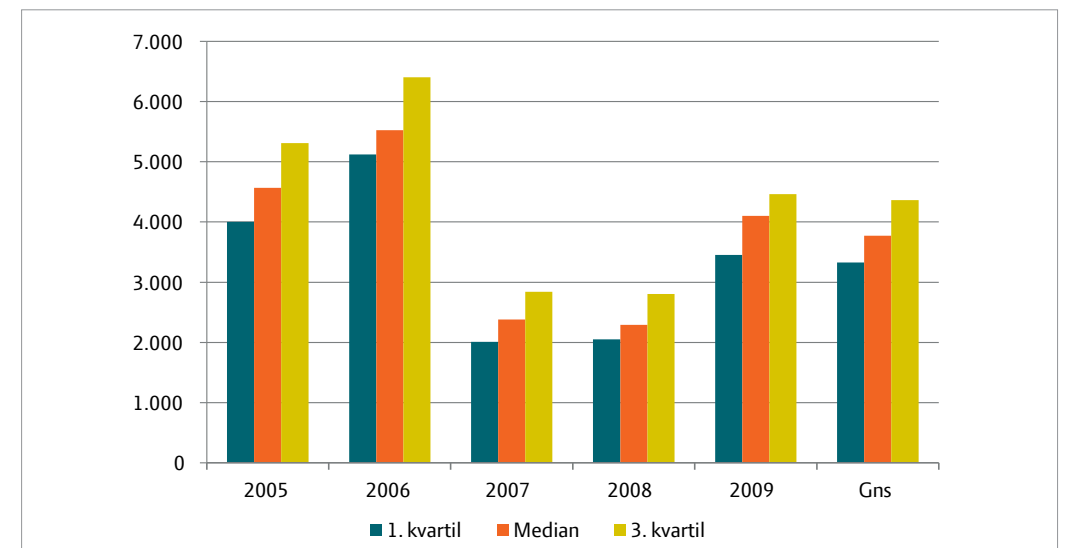
Fordelen ved denne måde at præsentere data på er, at resultater, der afviger meget fra, hvad den gennemsnitlige producent opnår, ikke er med til at forskyde gennemsnittet eller forrykke resultatet.

Resultatet ved 3. kvartil må således ikke forveksles med gennemsnitsresultatet for de bedste 25 %. Derfor er forskellen mellem 1. og 3. kvartil også mindre end, hvis man havde

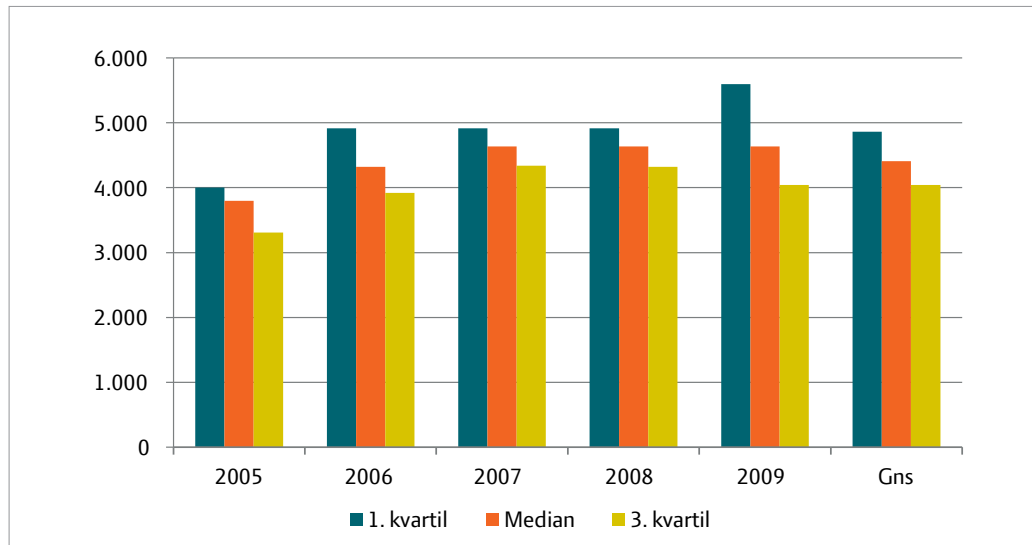
anvendt gennemsnittet for bedste og dårligste fjerdedel. Til gengæld må det forventes, at medianen er tæt på gennemsnittet, hvilket også er tilfældet.

Det er værd at bemærke, at der ikke her er tale om de samme bedrifter, der altid er den bedste eller dårligste, men at der for hver enkelt omkostningspost er set på den aktuelle omkostning.

Dækningsbidraget for medianen var i perioden fra 2005 til 2009 på 3.800 kr. Havde man over 4.400 kr. i dækningsbidrag, lå man i den bedste fjerdedel, og hvis man havde under 3.300 kr., lå man i den dårligste fjerdedel. Der er således omkring 1.100 kr. eller ca. en fjerdedel af dækningsbidraget i forskel på, om man lå i den dårligste eller den bedste fjerdedel.

Figur 1. Dækningsbidrag, kr. pr. årsko. Median og 1- og 3. kvartil er vist.

Figur 2. Krav til dækningsbidrag kr. pr. årso.

Krav til dækningsbidrag pr. årso

Krav til dækningsbidrag pr. årso er opgjort til 4.400 kr. for medianen. Dette beløb skal dække de samlede kapacitets- og kapitalomkostninger, så resultatet lige bliver 0 kr. De bedste havde et krav på 4.000 kr., og de dårligste et krav på 4.900 kr., altså ca. 900 kr. i forskel. Det viser, at produktionsøkonomien i perioden ikke har været god, da dækningsbidraget har været lavere end kravet hertil, og resultatet pr. årso har derfor været negativt.

Kapacitetsomkostninger

Kapacitetsomkostninger pr. årso er opgjort til 3.300 kr. for

medianen. De bedste anvendte 2.900 kr., mens de dårligste brugte 3.900 kr. Tilsvarende beregninger er foretaget på de enkelte grupper af kapacitetsomkostninger, dvs. energi, vedligeholdelse, løn, forsikringer og diverse kapacitetsomkostninger. Resultaterne er dog ikke medtaget her.

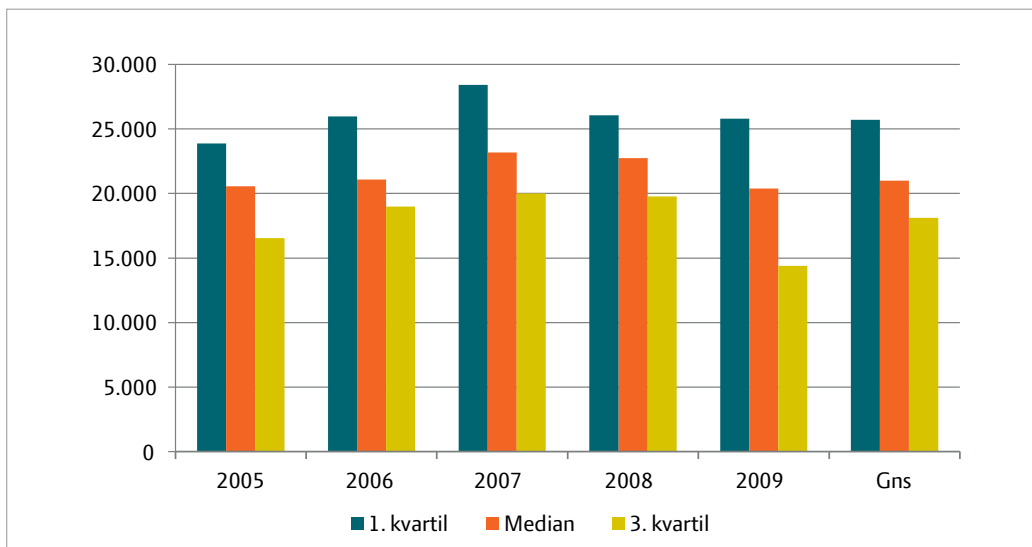
Rente- og lejeomkostninger

Medianen brugte 1.000 kr. på renter og leje, mens de bedste kun brugte 800 kr., og de dårligste brugte 1.300 kr. Det skal her bemærkes, at renteudgiften er beregnet ud fra den bundne kapital og aflønnet med den aktuelle rente på bedriften.

Kapital bundet pr. årso

Kapital bundet pr. årso er de investerede midler i bygninger, inventar og driftsmidler, der vedrører svineproduktionen. Medianen angiver, at der er bundet godt 21.000 kr. pr. årso. I perioden har besætningerne med mindst kapital haft bundet 17.739 kr. eller mindre, mens de med mest har haft bundet godt 26.000 kr. eller mere, en forskel på ca. 50 %.

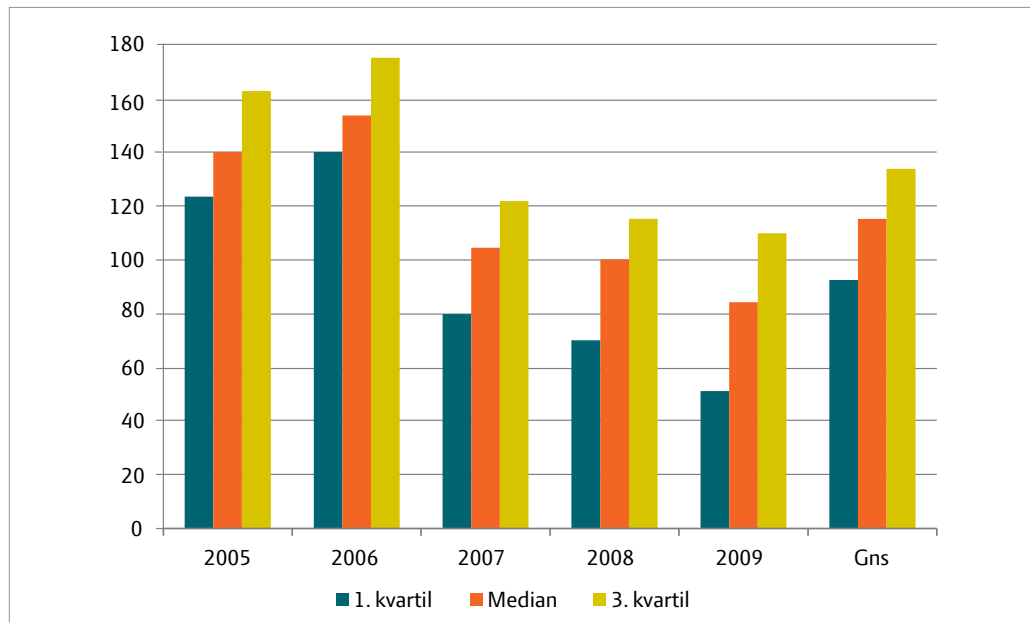
Tema

Figur 3. Kapital bundet, kr. pr. årso.

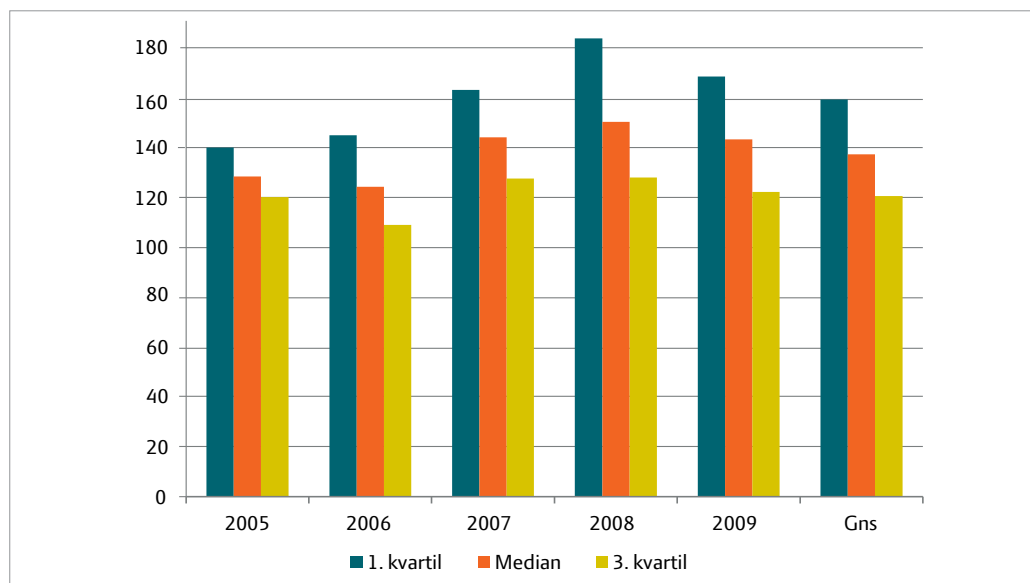

Man kan lave benchmarking på de enkelte grupper af kapacitetsomkostninger, f.eks. løn, forsikringer og energiforbrug, og dermed finde ud af præcis, hvor der kan tjenes penge.

Figur 4. Dækningsbidrag, kr. pr. slagtesvin. Median og 1. og 3. kvartil er vist.

Tema

Figur 5. Krav til dækningsbidrag kr. pr. slagtesvin.

Slagtesvineproducenter

Dækningsbidrag

112 slagtesvineproducenter, som indgik i analysen, havde i perioden fra 2005 til 2009 et medandækningsbidrag på 117 kr., hvoraf den bedste kvartil havde et på 137 kr. og den dårligste et på 93 kr. En spredning på omkring 20 %. Dækningsbidraget for de enkelte år fremgår af figur 4.

Kravet til dækningsbidrag pr. slagtesvin

Set over den 5-årige periode har der været krav til dækningsbidraget for at dække kapacitets- og kapitalomkostninger på 138 kr. pr. slagtesvin. Dette varierer dog, så den bedste fjerdedel kunne nøjes med 121 kr. eller

mindre, mens den dårligste fjerdedel skulle have over 160 kr. for at have et positivt afkast fra slagtesvineproduktionen. Samlet set har det i perioden ikke været muligt at opnå et positivt resultat ved slagtesvineproduktionen.

Kapacitetsomkostninger

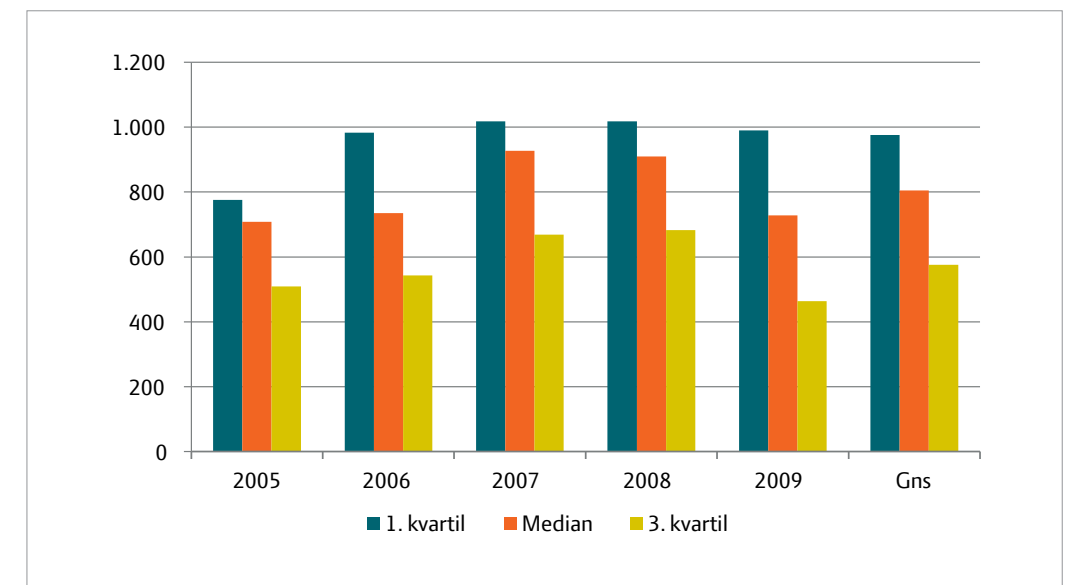
Kapacitetsomkostningerne i alt for medianen er opgjort til 98 kr., de bedste brugte 79 kr., mens de dårligste brugte 121 kr. Der er således stor variation i omkostninger, om man ligger i den bedste eller dårligste fjerdedel. Resultaterne for de enkelte grupper af kapacitetsomkostninger er ligeledes blevet beregnet, men er ikke medtaget her.

Rente- og lejeomkostninger

Medianen brugte 39 kr. på renter og leje, mens de bedste brugte 31 kr. og de dårligste brugte 47 kr. Det skal igen understreges, at renteudgiften er beregnet ud fra den bundne kapital og aflønnet med den aktuelle rente på bedriften.

Kapital bundet pr. produceret slagtesvin

For medianen er der bundet 800 kr. pr. slagtesvin, mens den fjerdedel af bedrifter, der har bundet mindst, har bundet 600 kr. eller mindre. De, der har bundet mest, har bundet knap 1.000 kr. eller mere pr. enhed. Det svarer til en spredning på godt 20 %.

Figur 6. Kapital bundet kr. pr. slagtesvin.

Hvordan bruges resultaterne til benchmarking?

Resultaterne er brugt til at vise eksempler på benchmarking i forhold til den bedste kvartil. Herved vises det, hvor svineproducenten i eksemplet afviger fra denne gruppes resultater, og ikke mindst hvor meget det er muligt at "hente" / tjene ekstra, såfremt man havde gruppens produktionstekniske- og økonomiske resultater.

Søer med smågrise

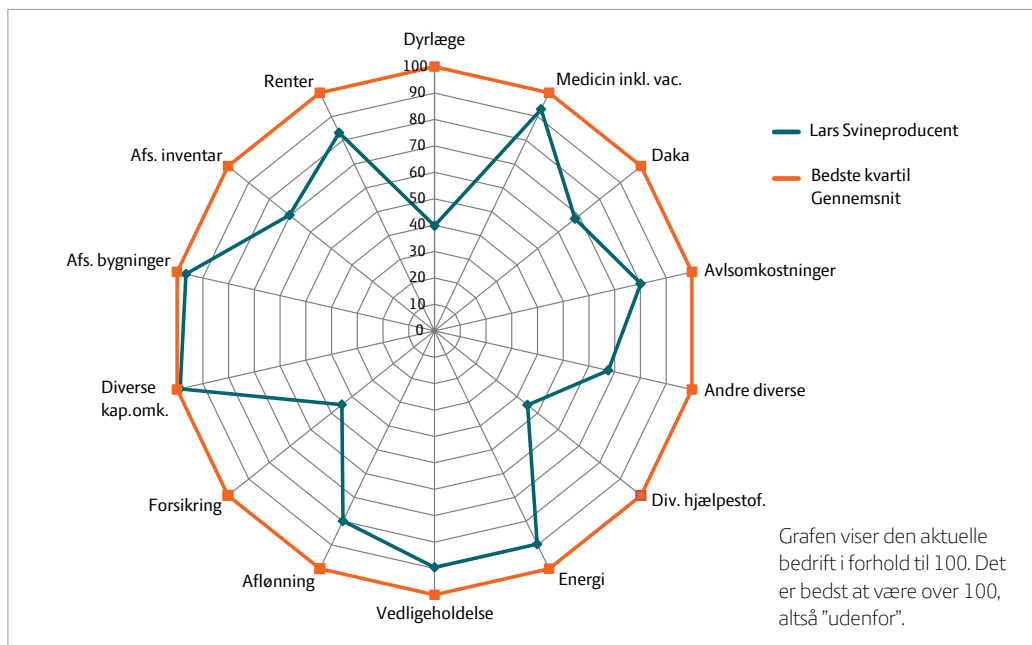
Lars Svineproducent har 700 årssøer og sammenligner sig med den bedste kvartil. Det vil sige, hvordan resultaterne er i forhold til en producent, der lige akkurat er i den bedste fjerdedel. Analysen sker på baggrund af fremskrevne tal, hvilket vil sige, at den gennemsnitlige årlige forbedring i produktionsresultater er indregnet i analysen.

I tabel 1 sammenligner Lars sig med den bedste kvartil, og her er så muligt at se, hvordan han ligger i forhold til de bedste. Her ses, at Lars mangler meget i at nå i gruppen med den bedste fjerdedel. På stort set alle områder skal han forbedre sig. Han producerer 1 gris mindre pr. årssøer, har større foderforbrug, større dødelighed blandt søerne og ikke mindst et noget større arbejdsforbrug.

Der er således mange penge at hente på omkostningssiden. Over 500.000 kr. i alt eller over 700 kr. pr. årssøer skal der findes, såfremt han vil i den bedste kvartil.

Tabel 1. Benchmarking af effektivitet og økonomi pr. årssøer med produktion af 30 kg grise.

Data fra landmand:		Lars Svineproducent	
Jeg ønsker analyse af effektivitetstal på baggrund af:		Fremskrevet	
Antal årssøer		700	
	Produktionstal pr. årssøer	Bedste kvartil	Mulig forbedring
Fravænnede grise pr. årssøer	30,0	31,0	1,0
Kuld pr. årssøer	2,3	2,3	0,0
Vægt ved fravæning	7,0	7,3	0,3
Gram daglig tilvækst	470	479	9,0
FE pr årssøer	1.600	1.416	184
FE pr. kg tilvækst smågrise	1,70	1,84	-
Pct. døde indtil fravæning	10,0	11,3	-
Pct. døde efter fravæning	3,0	1,6	1,4
Pct. døde søer	9,0	7,5	1,5
Spildfoderdage pr. kuld	14,0	11,7	2,3
Faringsprocent	89,0	90,3	1,3
Arbejdsforbrug, timer	12,2	8,6	3,6
	Omkostninger pr. årssøer	Bedste kvartil	Mulig samlet forbedring i alt pr. år
Dyrlæge	75	47	19.740 kr.
Medicin inkl. vaccine	300	281	13.650 kr.
Daka	50	38	8.470 kr.
Avlsomkostninger	200	167	23.240 kr.
Andre diverse	150	113	25.760 kr.
Div. hjælpstoffer	33	21	8.190 kr.
Energi	350	317	22.956 kr.
Vedligeholdelse	200	181	13.197 kr.
Aflønning	1.600	1.333	187.089 kr.
Forsikring	120	77	29.852 kr.
Diverse kapacitetsomkostninger	170	168	1.393 kr.
Afskrivning bygninger	400	387	9.384 kr.
Afskrivning inventar	450	347	72.267 kr.
Renter	800	685	80.339 kr.
I alt			515.525 kr.

Figur 7. Benchmarking af produktionsøkonomi.

Tema

Figur 7 viser, hvordan tallene ser ud grafisk, og kan være med til at give et hurtigt og godt visuelt overblik. Den blå streg viser Lars' resultat, og hvordan det ser ud i forhold til sammenligningsgruppen, der er vist med orange, og som er lig med 100 %.

Slagtesvin

Tilsvarende er der vist en beregning ved produktion af slagtesvin. I tabel 2 er vist, hvordan produktionsresultaterne og økonomien er ved Lars Svineproducent's slagtesvineproduktion.

I første del kan man se, at den daglige tilvækst skal være højere, såfremt han vil være i

den bedste kvartil, og ligeledes skal foderforbruget pr. kg tilvækst reduceres, og det er her, han bør satse!

Til gengæld er antal døde fint lavt, og tilsvarende har han en høj kødprocent.

På omkostningssiden er det dog muligt at spare penge på næsten alle områder, såfremt han var i denne bedste kvartil. Primært kan han spare på lønomkostningerne, og ligeledes har han høje renteomkostninger og afskrivninger. I alt kan bundlinjen forbedres med ca. 17 kr. pr. slagtesvin eller godt 200.000 kr. årligt ved produktion af de 12.000 slagtesvin.

Tabel 2. Benchmarking af effektivitet og økonomi pr. slagtesvin.

Data fra landmand:	Lars Svineproducent		
Jeg ønsker analyse af effektivitetstal på baggrund af:	Fremskrevet		
Årlig produktion af slagtesvin:	12.000		
	Effektivitetstal pr. slagtesvin	Bedste kvartil	Mulig forbedring
Daglig tilvækst	930	987	57
Foderforbrug, FEs pr. kg. tilvækst	2,80	2,76	0,04
Døde og kasserede, pct.	1,5	2,4	-
Vægt ved indsættelse	31,0	34,8	-
Gns. slagtevægt	82,0	83,9	1,9
Gns. kødprocent	62,0	60,9	-
Arbejdsforbrug, minutter	8,0	7,0	1,0
	Omkostninger pr. slagtesvin	Bedste kvartil	Mulig samlet forbedring i alt pr. år
Dyrlæge	1,00	0,84	1.920 kr.
Daka	0,90	1,24	0 kr.
Medicin	2,00	1,50	6.000 kr.
Andre diverse omkostninger	2,00	1,31	8.280 kr.
Energi	9,00	7,90	13.182 kr.
Vedligeholdelse	6,00	6,55	0 kr.
Aflønning	32,00	27,55	53.387 kr.
Forsikring	3,10	2,64	5.509 kr.
Diverse kapacitetsomkostninger	6,00	5,61	4.662 kr.
Afskrivninger bygninger	18,00	13,06	59.335 kr.
Afskrivninger inventar	7,00	9,66	0 kr.
Renter	30,00	25,09	58.872 kr.
I alt			211.147 kr.

Kontakt din lokale svinerådgivning, sammenlign dig med kollegerne og find dit potentiale.

God fornøjelse samt held og lykke med at finde og gøre noget ved indsatsområderne hos dig!

Ti års udvikling

> Brian Oster Hansen, Videncenter for Svineproduktion

Det seneste år blev et år, som viste fremgang for dansk svineproduktion, og resultatet i 2010 blev positivt for første gang siden 2006. Status for de sidste ti års udvikling i de økonomiske og produktionstekniske resultater for heltidsbedrifter med svineproduktion er vist i tabel 1, hvor den øverste del viser resultater for driftsøkonomien på heltidsbrug med svineproduktion, mens den nederste del viser de økonomiske nøgletal opdelt pr. produktionsgren.

Strukturudvikling

Antallet af heltids svinebedrifter har igennem de sidste ti års været faldende med ca. 2.400 eller ca. 40 pct., mens antallet af årssøer pr. bedrift er steget fra 187 til 311 (66 %), og producerede slagtesvin er steget fra 2.545 til 5.180 (104 %). Det samme gælder jordarealet, der er steget fra 93 til 150 ha (61 %).

Det bemærkes, at disse størrelser er gennemsnitstal for alle svineproducenter. Således vil eksempelvis den gennemsnitlige slagtesvineproducent

producere betydeligt flere slagtesvin end vist i tabellen. Tallene for de enkelte driftsgrene står i de respektive afsnit.

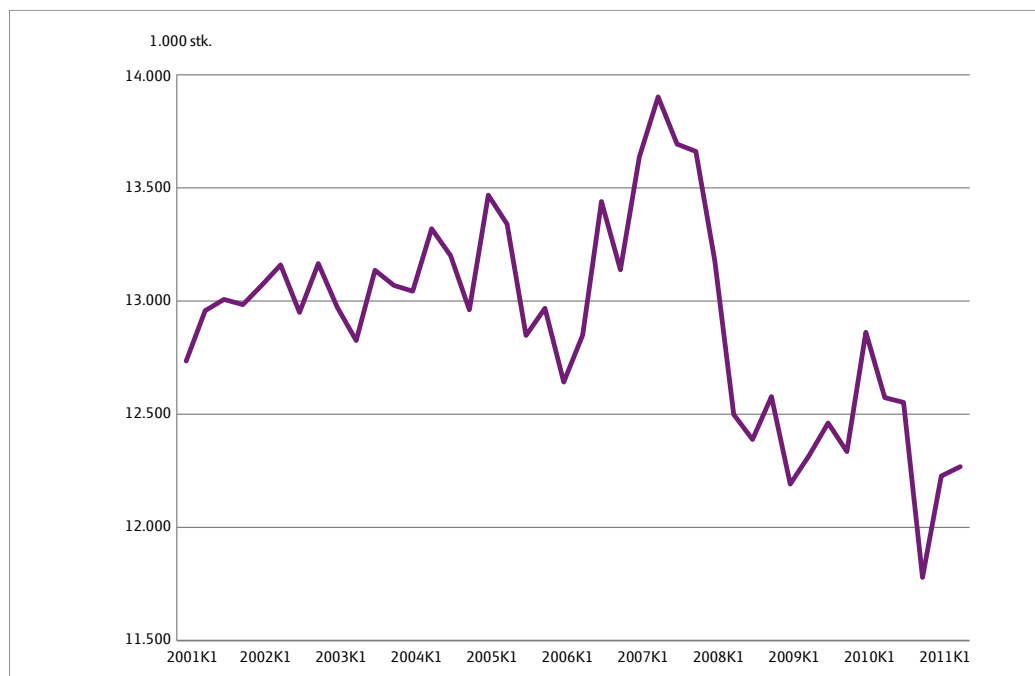
Tendensen hen imod større bedrifter ventes at fortsætte i de kommende år og er en tendens, der har været til stede igennem årtier. Hovedårsagen til at bedrifterne bliver større og større er, at en gris kan produceres billigere jo større bedriften er indtil en vis grænse; en grænse der ikke er nået endnu. Denne grænse skubbes i øvrigt også imod endnu større bedrifter pga. den teknologiske udvikling.

Udviklingen i den samlede danske svinebestand fremgår af figur 1 på næste side. Efter en kraftig stigning i 2007 faldt antallet af svin meget i 2008 pga. dårlig økonomi i svineproduktion. I 2010 steg bestanden til at starte med, men droppede så yderligere ned efter kraftige stigninger i korn- og foderpriser. I 2011 har bestanden foreløbigt været svagt stigende.

Tabel 1. Ti års udvikling i svineproduktionen.

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Antal regnskaber	2.571	2.353	2.053	1.935	1.852	1.776	1.694	1.508	1.660	1.667
Antal bedrifter	5.952	5.926	5.655	4.870	4.401	4.176	4.210	3.447	3.154	3.529
Antal årssøer	187	193	200	199	223	255	241	267	300	311
Antal producerede slagtesvin	2.545	2.777	2.969	3.415	3.397	3.677	4.003	4.713	4.607	5.180
Antal Ha	93	97	104	112	115	125	136	148	148	150
Totaløkonomi	Beløb pr. bedrift i 1.000 kr.									
Bruttoudbytte	2.491	2.327	3.207	3.534	3.550	4.342	4.156	5.416	5.634	6.760
Dækningsbidrag	2.203	1.608	1.471	1.804	1.766	2.321	1.711	2.053	2.211	3.122
Kapacitetsomkostninger	1.012	1.061	1.080	1.135	1.299	1.494	1.597	1.928	2.076	2.156
heraf lønomkostninger	216	236	241	247	293	347	361	450	504	533
heraf driftsmæssige afskrivninger	327	335	344	371	406	463	499	587	646	618
Afkøbet EU-støtte					250	281	305	335	331	332
Finansieringsomkostninger	491	506	537	561	558	641	873	1.673	1.201	1.222
Driftsresultat	700	41	-146	108	159	467	-454	-1.213	-735	76
Økonomiske nøgletal	Beløb i kr. pr. produktionsenhed									
Dækningsbidrag pr. årso	6.135	3.852	2.853	3.850	4.033	4.811	1.893	2.828	3.398	4.077
Producerede gris pr. årso	23,1	23,7	23,6	22,6	23,7	24,9	26,1	26,3	26,2	26,6
Pris pr. produceret gris	447	352	309	338	351	368	327	333	354	369
Dækningsbidrag pr. prod. smågris	266	163	121	170	170	193	73	108	127	154
Pris pr. FE, so- og smågrisefoder	1,46	1,40	1,38	1,38	1,35	1,31	1,63	1,95		1,75*
Dækningsbidrag pr. prod. slagtesvin	188	111	79	111	138	149	97	86	83	135
FE pr. kg tilvækst	2,98	2,95	2,90	2,91	2,82	2,96	2,96	2,88	2,86	2,87*
Pris pr. kg, inkl. efterbetaling	12,09	9,62	8,34	9,25	9,38	9,83	9,15	9,83	9,41	9,93
Pris pr. FE, slagtesvinefoder	1,19	1,15	1,10	1,13	1,19	1,08	1,30	1,67	1,34	1,36*

*) FE tal 2010 er beregnet på baggrund af P-rapport-tal og regnskabstal.

Figur 1. Udviklingen i den samlede svinebestand, 1.000 stk.

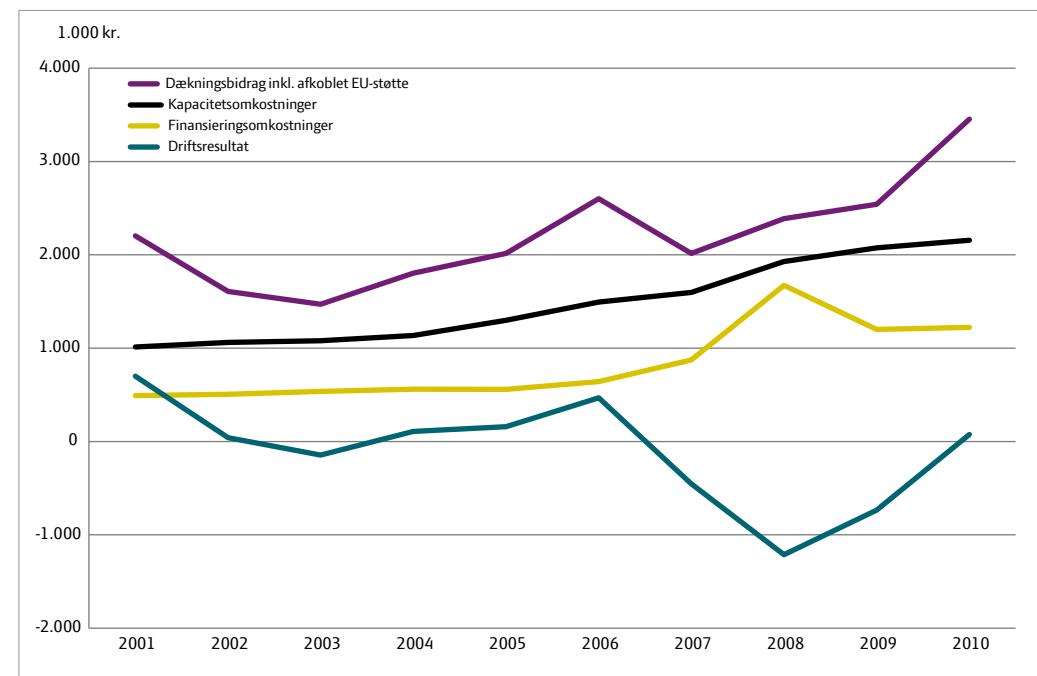
Produktiviteten målt på antal grise pr. årssø har været jævnt stigende igennem de sidste 10 år. Fra i 2003 at have været på 24,1 fravænnede grise pr. årssø til i 2010 at være på 28,1, ifølge landsgennemsnittet for produktivitet i svineproduktionen. Foderforbruget pr. kg tilvækst har været uforandret i perioden fra 2003 til 2010, mens den daglige tilvækst dog er steget med 62 gram pr. dag.

Økonomisk udvikling

Gennemsnitsresultatet for svineproducenterne i 2010 blev knap 0,1 mio. kr. Der er en stor spredning i svineproducenternes resultater. Således opnåede de bedste 25 % et driftsresultat på 1,2 mio. kr. i gennemsnit i 2010, mens de dårligste 25 % havde et driftsresultat på minus 1,3 mio. kr.

Efter et lavpunkt i 2007 er dækningsbidraget for søer steget de seneste 3 år til 4.077 kr. pr. årssø. Slagtesvineproducenterne oplevede også en pæn stigning i 2010 og opnåede et dækningsbidrag på 135 kr. pr. slagtesvin.

Der har været betydelige udsving i det økonomiske resultat de sidste 10 år. Det ser dog ud til, at økonomien for svineproducenterne er på vej tilbage til resultaterne fra før finanskrisen, jf. figur 2. I gennemsnit over perioden har driftsresultatet været negativt for alle bedrifter. Det er de tre krisear fra 2007-2009 med høje foderpriser og høje finansieringsomkostninger, der er årsag til det negative resultat.

Figur 2. Udviklingen i økonomi fra 2001 - 2010, 1.000 kr.

I takt med at bedrifterne er blevet større, har det samlede dækningsbidrag været stigende i perioden. Kapacitetsomkostningerne er imidlertid steget mere end dækningsbidraget. Finansieringsomkostningerne har, efter en kraftig stigning i 2008, ligget på et højt niveau bl.a. som følge af kurstab, og det har været medvirkende til de dårlige resultater.

Det gennemsnitlige dækningsbidrag for de seneste 10 år har ligget omkring 2 mio. kr. I 2010 steg dækningsbidraget markant til 3,1 mio. kr., hvilket også slog igennem i det gennemsnitlige driftsresultat.

Resultatudtryk

1. Bruttoudbytte

Indtægter fra landbruget samt besætnings- og beholdningsforskydninger.

2. Stykomkostninger

Omkostninger, der varierer i takt med produktionsomfanget, det vil sige foder, udsæd, planteværn, gødning samt diverse omkostninger til husdyr og planter.

3. Dækningsbidrag

Bruttoudbytte (1) minus stykomkostninger (2).

4. Kontante kapacitetsomkostninger

Den del af omkostningerne, der ikke eller kun delvist ændres med produktionsomfanget. Det vil sige energi, maskinstation, vedligehold, lønudgifter, ejendomsskat og forsikringer samt diverse omkostninger.

5. Driftsmæssige afskrivninger

Den del af kapacitetsomkostningerne, der udgøres af en beregnet årlig reel forringelse af produktionsapparatet.

6. Kapacitetsomkostninger i alt

Kontante kapacitetsomkostninger (4) plus driftsmæssige afskrivninger (5).

7. Resultat af primær drift

Dækningsbidrag (3) minus kapacitetsomkostninger i alt (6).

8. Afkoblet EU-støtte

Den udbetalte støtte fra EU.

9. Finansieringsomkostninger

Landbrugets andel af renteindtægter og -udgifter, realiserede kurstab/kursgevinst på finanslån og forpagtningsafgift.

10. Driftsresultat

Driftsresultat af primær drift (7) plus afkoblet EU-støtte (8) minus finansieringsomkostninger (9).

11. Ejer aflønning

Denne er sat til 300.000 kr. pr. bedrift.

12. Nettoinvestering

Landbrugsinvesteringer minus driftsmæssige afskrivninger (5).
Nettoinvestering viser de faktiske forøgelse af produktionsanlægget.

13. Gennemsnitlige landbrugsaktiver

Opgøres som et simpelt gennemsnit af landbrugsaktiver primo og ultimo.

Nøgletal

$$\text{Afkastningsgrad (landbrug)} = \frac{\text{Resultat af primær drift (7) + afkoblet EU-støtte (8) - Ejer aflønning (11)}}{\text{Gennemsnitlige landbrugsaktiver (13)}} \times 100$$

Afkastningsgraden viser, hvor stort resultatet har været i forhold til al den indsatte landbrugskapital.

$$\text{Egenkapitalens forrentning} = \frac{\text{Driftsresultat (10) + anden virksomhed og private renter}}{\text{Gennemsnitlig egenkapital primo og ultimo}} \times 100$$

Egenkapitalens forrentning viser, hvor meget virksomhedens gennemsnitlige egenkapital er blevet forrentet med.

$$\text{Overskudsgrad (landbrug)} = \frac{\text{Resultat af primær drift (7) + Afkoblet EU-støtte (8) - Ejer aflønning (11)}}{\text{Bruttoudbytte (1)}} \times 100$$

Overskudsgraden viser, hvor stor en del af bruttoudbyttet, der er tilbage til aflønning af kapitalen.

$$\text{Dækningsgrad} = \frac{\text{Dækningsbidrag (3)}}{\text{Bruttoudbytte (1)}} \times 100$$

Dækningsgraden fortæller, hvor god virksomheden er til at styre dens stykomkostninger.

$$\text{Kapacitetsgrad} = \frac{\text{Dækningsbidrag (3)}}{\text{Kapacitetsomkostninger (4+5) + Ejer aflønning (11)}}$$

Kapacitetsgraden viser, hvor mange gange dækningsbidraget kan dække kapacitetsomkostningerne.

$$\text{Soliditet} = \frac{\text{Egenkapital ultimo}}{\text{Aktiver ultimo}}$$

Soliditet er udtryk for, hvor meget egenkapitalen udgør af de samlede aktiver ultimo året.

